

**Valsts stratēģiskā ietvardokumenta, darbības programmas
“Cilvēkresursi un nodarbinātība”, “Uzņēmējdarbība un
inovācijas” un “Infrastruktūra un pakalpojumi” īstenošanas
ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums**

2007.-2013.

Satura rādītājs

ANOTĀCIJA	3
SAĪSINĀJUMI.....	5
1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTU PĀRSKATS UN AKTIVITĀŠU/APAKŠAKTIVITĀŠU IETEKME.....	6
2. VALSTS STRATĒGISKĀ IETVARDOKUMENTA UN DARBĪBAS PROGRAMMU IETEKMES RĀDĪTĀJU SASNIEGŠANAS PROGRESS.....	17
3. SASNIEGTIE VIDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI.....	19
3.1. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā	19
3.2. Ūdeņu apsaimniekošana	24
3.2.1. Piesārņojošo vielu emisijas ūdenī.....	24
3.2.2. Ūdensobjektu kvalitāte	28
3.3. Atjaunojamo energoresursu izmantošana, siltumnīcefekta gāzu emisijas.....	30
3.3.1. Atjaunojamo energoresursu izmantošana.....	31
3.3.2. SEG emisijas	32
3.4. Atkritumu apsaimniekošana	36
3.5. Dabas resursu izmantošana.....	39
3.5.1. Pazemes ūdens ņemšanas apjoms.....	39
3.5.2. Sanēto, rekultivēto piesārņoto teritoriju platība	42
3.5.3. Darbības programmu ietekmes uz bioloģisko daudzveidību izvērtējums.....	43
4. VISPĀRĒJAS REKOMENDĀCIJAS HORIZONTĀLĀ PRINCIPA “ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA” IEVIEŠANAS UN UZRAUDZĪBAS NODROŠINĀŠANĀ.....	46
KOPSAVILKUMS	48
PIELIKUMS	51
1. tabula. HP IA rādītājus ietekmējošās aktivitātes/apakšaktivitātes.....	51
2. tabula. Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar tiešu pozitīvu ietekmi uz vidi.....	56
3. tabula. Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar netiešu pozitīvu ietekmi uz vidi.....	57

Anotācija

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma monitoringu paredz 2001. gada 27. jūnija Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu, Latvijas Republikas 1998. gada 13. novembra likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un 2004. gada 23. marta Ministru kabineta noteikumi Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Saskaņā ar Latvijas Republikas 1998. gada 13. novembra likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 23.5 panta 6.daļu kompetentā institūcija – Vides pārraudzības valsts birojs – ir akceptējusi, ka vienots Valsts stratēģiskā ietvardokumenta, darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība”, “Uzņēmējdarbība un inovācijas” un “Infrastruktūra un pakalpojumi” (turpmāk – ES fondu plānošanas dokumenti) īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums jāiesniedz 2016. gadā, lai nodrošinātu visa 2007.–2013. gada Eiropas Savienības finanšu plānošanas perioda analīzi.

Finanšu ministrija kā 2007.–2013. gada Eiropas Savienības finanšu plānošanas perioda vadošā iestāde deleģējusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, kas ir atbildīgā institūcija par horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzību, sagatavot apvienoto ES fondu plānošanas dokumentu īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu saskaņā ar horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” uzraudzību, jo Valsts stratēģiskā ietvardokumenta izpratnē horizontālā prioritāte “Ilgspējīga attīstība” tika uztverta un definēta kā vides aizsardzība.

ES fondu plānošanas dokumentu īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā vērtēta dokumentos plānoto pasākumu realizācijas ietekme uz vidi, izmantojot gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās novērtējuma metodes, nosakot īstenošanas būtiskās vides ietekmes un salīdzinot tās ar prognozētajām.

2007. gada 10. jūlijā Ministru kabineta noteikumi Nr. 483 “Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība”, kas regulēja ES fondu ieviešanas uzraudzības kārtību un informācijas apjomu, neparedzēja kvantificēt ieguldījumus horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” ieviešanā, vienotajā informācijas sistēmā (turpmāk – VIS) nebija paredzēta rādītāju ievadišana, arī projektu iesniegumu veidlapās paredzētais apraksts nebija kvantificējams. Faktiski, 2007. gadā, kad tika uzsākta 2007.–2013. gada plānošanas perioda ieviešana, atbildīgajām iestādēm un projektu iesniedzējiem (finansējuma saņēmējiem) nebija pienākums definēt kvantitatīvus rādītājus, ko turpmāk varētu izmantot, lai analizētu vides ietekmes. Ministru kabineta noteikumi Nr. 1238 “Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība”, kas tika apstiprināti tikai 2009. gada 27. oktobrī, jau paredzēja finansējuma saņēmējiem sniegt datus par horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” ieviešanu, bet, tā kā VIS nebija iespējams paplašināt, iekļaujot izvirzītos horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” rādītājus no projektu līmeņa, atbildīgajām/sadarbības iestādēm vajadzēja veidot savas datu uzkrāšanas sistēmas. Ņemot vērā minēto, lai izstrādātu ES fondu plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu, tika izmantoti:

- vides aizsardzības valsts statistikas dati,
- horizontālās prioritātes “Ilgspējīga attīstība” īstenošanas uzraudzības rādītāju sasniegšanas progress:
 - ✓ Valsts stratēģiskā ietvardokumenta rādītājs “Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā”;
 - ✓ darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” ietekmes rādītāji:
 - “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi”;
 - “Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte”;
 - “SEG emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības”;

- “Samazināts ūdens patēriņš”;
- ✓ 3.5.1. pasākuma “Vides aizsardzības infrastruktūra” ietekmes rādītājs “Kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu”;
- aktivitāšu/apakšaktivitāšu iznākuma un rezultāta rādītāju sasniegšanas progress, kā arī tika veikta ietekmes modelēšana, balstoties uz projektu ieviešanas datiem un analītiskiem aprēķiniem.

ES fondu plānošanas dokumentu īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā apkopota pieejamā informācija par ar plānošanas dokumentu īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņām, sniedzot tendenču raksturojumu, kā arī sniegtas rekomendācijas jaunu plānošanas dokumentu izstrādei un uzraudzībai. Lielāka uzmanība veltīta aktivitāšu analīzei, kurām stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatos norādīta tieša ietekme uz vidi.

Saīsinājumi

AER	AER
ANO	Apvienoto nāciju organizācija
BSP ₅	bioķīmiskais skābekļa patēriņš
CE	cilvēku ekvivalents ¹
CO	oglekļa monoksīds
CO ₂	oglekļa dioksīds
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DP	darbības programma
1 DP	darbības programma “Cilvēkresursi un nodarbinātība”
2 DP	darbības programma “Uzņēmējdarbība un inovācijas”
3 DP	darbības programma “Infrastruktūra un nodarbinātība”
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ES	Eiropas Savienība
Gg	giga grami
Gg CO ₂ ekvivalenta gadā	giga grami oglekļa dioksīda ekvivalenta
HP IA	horizontālā prioritāte/horizontālais princips “Ilgtspējīga attīstība”
ISPA	ES Strukturālās politikas pirmsiestāšanās finanšu instruments
ĪADT	īpaši aizsargājamā dabas teritorija
KF	Kohēzijas fonds
KP VIS	Kohēzijas politikas vienotā informācijas sistēma
LHEI	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NAI	notekūdeņu attīrīšanas iekārta
N _{kop}	kopējais slāpekļis
NO _x	slāpekļa oksīdi
P _{kop}	kopējais fosfors
PL	Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodam
SA	sadzīves atkritumi
SAM	specifiskais atbalsta mērķis
SEG	siltumnīcefekta gāzes
SF	struktūrfondi
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIVN	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SO ₂	sēra dioksīds
UBA	upju baseina apgabals
ŪO	ūdensobjekts
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	vadošā iestāde
VIS	Vienotā informācijas sistēma
VSID	Valsts stratēģiskais ietvardokuments

¹ CE – cilvēku ekvivalents – organisko vielu piesārņojuma daudzums notekūdeņos, kas ir ekvivalents vidējam viena cilvēka radītajam piesārņojumam diennaktī, un kura viena vienība atbilst bioķīmiskajam skābekļa patēriņam 60 g O₂ dienā.

1. Plānošanas dokumentu pārskats un aktivitāšu/apakšaktivitāšu ietekme

VSID 2007.–2013. gada periodam (apstiprināts 2006. gadā) ir Latvijas līmeņa galvenais struktūrfondu un Kohēzijas fonda plānošanas dokuments, kas nodrošina kohēzijas politikas sasaisti ar nacionālajām prioritātēm un pamato šo prioritāšu izvēli. VSID nosaka fondu apguves stratēģiju, vadības ietvaru, nodrošina koordināciju starp DP un citiem finanšu instrumentiem. VSID izpratnē HP IA tika uztverta un definēta kā vides aizsardzība:

”VSID un fondu programmēšanas kontekstā ilgtspējīga attīstība mērķtiecīgi tiek aplūkota kā vides aizsardzība. Dabas resursu saprātīga izmantošana un vides saglabāšana nākamajām paaudzēm ir priekšnoteikums valsts izaugsmei. Tādēļ arī SF un KF īstenošanā jāievēro nepieciešamība saskaņot ekonomisko izaugsmi un dabas resursu izmantošanu, lai tautsaimniecības un sociālie panākumi netiktu gūti uz dabas resursu pārmērīgas izmantošanas un vides kvalitātes pasliktināšanas rēķina. Lai to nodrošinātu, SF un KF ieviešanas gaitā jāveic ietekmes uz vidi novērtējums visām nozīmīgākajām investīcijām infrastruktūrā, jāveicina videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešana SF un KF līdzfinansētos projektos, vides standartu ieviešanu ražošanā, kā arī inovācijas vides jomā”.

Lai sasniegtu VSID mērķus, struktūrfondu un Kohēzijas fonda investīciju īstenošanai tika izstrādātas trīs savstarpēji saistītas darbības programmas. 1 DP bija vērsta uz tādām nozarēm kā augstākā izglītība un zinātne; izglītība un prasmes; nodarbinātības veicināšana un darbspēka veselības pasākumi; sociālās iekļaušanas veicināšana un administratīvās kapacitātes stiprināšana. Šīs darbības programmas ietvaros ilgtspējīgas attīstības jautājumi tika iekļauti ļoti maz, un vairāk bija saistīti ar politikas plānotāju izpratni par ilgtspējīgas attīstības jautājumiem un šo jautājumu sasaisti ar citām nozares politikām. 1 DP prioritātes:

1. prioritāte “Izglītības kvalitātes uzlabošana un zinātnes attīstība”;
2. prioritāte “Nodarbinātības veicināšana un sabiedrības veselības pasākumi”;
3. prioritāte “Sociālās iekļaušanās veicināšana”;
4. prioritāte “Administratīvās kapacitātes stiprināšana”.

2 DP paredzēja, ka investīcijas tiks novirzītas zinātnes un inovāciju attīstībai, finanšu pieejamībai un uzņēmējdarbības veicināšanai, īstenojot šādas prioritātes:

1. prioritāte “Zinātne un inovācijas”;
2. prioritāte “Finanšu pieejamība”;
3. prioritāte “Uzņēmējdarbības veicināšana”.

3 DP mērķis bija sekmēt mazāk attīstīto reģionu sociālekonomisko rādītāju izlīdzināšanos ar investīcijām infrastruktūrā, radot lielāku vai mazāku ietekmi uz vidi. Taču, kopumā 3 DP iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kas vidi ietekmē tieši pozitīvi. 3 DP tika izveidotas šādas prioritātes:

1. prioritāte “Infrastruktūra cilvēku kapitāla nostiprināšanai”;
2. prioritāte “Teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšana”;
3. prioritāte “Eiropas nozīmes transporta tīklu attīstība un ilgtspējīga transporta veicināšana”;
4. prioritāte “Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskai aktivitātei nodrošināšana”;
5. prioritāte “Vides infrastruktūras un videi draudzīgas enerģētikas veicināšana”;
6. prioritāte “Policentriska attīstība”.

Visās DP ES fondu vadībā, ieviešanā un koordinācijā iesaistīto institūciju kapacitātes stiprināšanai tika paredzēta arī atsevišķa prioritāte – “Tehniskā palīdzība”.

ES fondu plānošanas dokumentos norādīta atsevišķu pasākumu ietvaros īstenojamie vides mērķi un uzdevumi – ietekme uz HP IA (1.1. tabula).

1.1. tabula. Plānošanas dokumentos definētie vides mērķi/uzdevumi

Pasākums	Vides mērķis/uzdevums
1 DP	
Zinātnes un pētniecības potenciāla attīstība	Pasākuma ietvaros, uzlabojot zinātnes un pētniecības potenciāla kapacitāti un veicinot jaunu zinātnieku darba grupu veidošanos, tiks sekmēta arī vides zinātnes un vides zināšanu attīstība, kā arī veicināta ilgtspējīgas attīstības nosacījumu ievērošana inovatīvu risinājumu izstrādē un ieviešanā.
Augstākās izglītības attīstība	Pasākums sniegs pozitīvu ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību. Plānotajās aktivitātēs ir paredzēts sniegt atbalstu vides aizsardzības speciālistu sagatavošanai un augstākās izglītības studiju programmu uzlabošanai, paredzot tajās iekļaut vides zinību studiju kursu, palielinot gan akadēmiskā personāla un studējošo, gan sagatavoto augstās kvalifikācijas jauno speciālistu zināšanas un informētību vides zinībās un ilgtspējīgā attīstībā, tādējādi veicinot vides zināšanu izmantošanu jauno speciālistu turpmākajā darbā.
Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība	Pasākuma ietvaros var tikt atbalstīta vides zinību veicināšana attiecīgu mācību priekšmetu saturā, kā arī var notikt vides aizsardzības speciālistu sagatavošana.
Mūžizglītības attīstība un izglītībā un mūžizglītībā iesaistīto institūciju rīcībspējas un sadarbības uzlabošana	Pasākuma ietvaros ir plānotas aktivitātes, kuru ietvaros uzlabosies izglītībā iesaistītās sabiedrības izpratne par ilgtspējīgu attīstību.
Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību administratīvās un attīstības plānošanas kapacitātes stiprināšana	Pasākums ir vērsts uz administratīvās un attīstības plānošanas kapacitātes stiprināšanu un sadarbības tīklu veidošanu un attīstīšanu Latvijā, kā rezultātā tiks piesaistīti kvalificēti speciālisti, kas plānos administratīvo teritoriju attīstību saskaņā ar ilgtspējīgas un integrētas attīstības principiem.
2 DP	
Zinātne, pētniecība un attīstība	Investīcijas aktivitāšu ietvaros veicinās cilvēkresursu kapacitātes celšanos, kā arī tautsaimniecības attīstību, īstenojot praktiskas ievirzes pētniecības projektus, tādā veidā nodrošinot ilgtspējīgu attīstību.
Inovācijas	Investīcijas pasākuma ietvaros sekmēs P&A kapacitātes celšanu, zinātniskā potenciāla attīstību un sasaisti ar ražošanu un tehnoloģisko jaunievedumu pielietošanu, tādējādi veicinot virzīšanos uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku, kas nodrošinās horizontālās prioritātes mērķu sasniegšanu.
Finanšu resursu pieejamība	Tiks sekmēta finansējuma pieejamība komersantiem un līdz ar to komersantiem pieejamie resursi uzņēmējdarbības attīstībai, kas var tikt izmantoti vides prasību, kā arī standartu nodrošināšanai uzņēmējdarbībā, kas veicinās vides ilgtspējīgu attīstību.
3 DP	
Profesionālās izglītības infrastruktūra	Infrastruktūras uzlabošanas projektu ieviešanas laikā tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējums, nodrošināta vides standartu ievērošana projektu izstrādē, ieviešanā un ēku ekspluatācijā.
Augstākās izglītības infrastruktūra	Tiks palielināts darba tirgus vajadzībām atbilstošu dabaszinātņu, matemātikas, informācijas tehnoloģiju, inženierzinātņu, veselības aprūpes, vides zinātnes un radošo industriju izglītības tematisko grupu programmu apguvušo skaits augstākajā izglītībā, uzlabojot vides aizsardzības prasību ievērošanu izglītības iestāžu ekspluatācijā.

Izglītības infrastruktūra vispārējo prasmju nodrošināšanai	Uzlabots vispārējās izglītības sniegto vispārējo prasmju līmenis, īpaši matemātikā un dabas zinātnēs, veicinot vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizāciju, uzlabojot vides aizsardzības prasību ievērošanu izglītības iestāžu ekspluatācijā.
Pieejamības un transporta sistēmas attīstība	Samazināsies satiksmes negadījumu risks, vienlaicīgi, samazinot apkārtējās vides piesārņojuma risku, kas var rasties satiksmes negadījumu rezultātā. Investīcijas mazo ostu infrastruktūras uzlabošanā pozitīvi ietekmēs kuģošanas drošību, mazinās vides piesārņojuma risku un veicinās mazo ostu apkārtējās vides sakārtoību.
Liela mēroga transporta infrastruktūras uzlabojumi un attīstība	TEN-T tīkla infrastruktūras objektu uzlabošana un attīstība kopā ar videi draudzīgām tehnoloģijām veicinās ilgtspējīgu attīstību, samazinot autotransporta plūsmas apdzīvotās vietās, palielinās satiksmes drošību, vienlaicīgi, samazinot apkārtējās vides piesārņojuma risku. Reģionālajām lidostām var būt arī liela nozīme jūras akvatorijas novērošanā vides aizsardzības un glābšanas dienestu vajadzībām. Nozīmīga daļa līdzekļu tiks novirzīta videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanai, kā arī pilsētu transporta infrastruktūras atslogošanai no smagā autotransporta plūsmas. Vēsturiski piesārņotā Liepājas Karostas kanāla sanācija tieši veicinās ilgtspējīgu attīstību, samazinot vides piesārņojumu un uzlabojot jūras satiksmes infrastruktūru.
Ilgtspējīgas transporta sistēmas attīstība	Rīgas piepilsētas dzelzceļa pasažieru pārvadājumu sistēmas modernizācijas projekts būtiski samazinās straujo pasažieru pārvadājumu pieaugumu ar personīgo autotransportu, līdz ar to atslogos Rīgas ielu tīklu, palielinās satiksmes drošību, vienlaicīgi, samazinot apkārtējās vides piesārņojuma risku, kas var rasties satiksmes negadījumu rezultātā. Līdzekļi tiks novirzīti sabiedriskā transporta attīstībai un videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanai, kā arī Rīgas pilsētas transporta infrastruktūras atslogošanai no autotransporta plūsmas. Savukārt Pierīgas mobilitātes ģenerālpilna izstrāde veicinās Rīgas un Pierīgas sabiedriskā transporta sistēmas ilgtermiņa attīstību, t.sk., lidostas "Rīga" sasaisti ar pilsētas centru, dzelzceļu un/vai tramvaju.
Vide	Ūdenssaimniecības infrastruktūras uzlabošana, vēsturiski piesārņoto teritoriju sanācijas pasākumi, vides risku novēršana, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas <i>ex situ</i> un vides izglītības infrastruktūras izveides pasākumi tieši veicina ilgtspējīgu attīstību, jo vērsti uz vides piesārņojuma samazināšanu, dabas un energoresursu racionālu izmantošanu, vides apziņas paaugstināšanu, nodrošinot kvalitatīvu dzīves vidi un novēršot draudus iedzīvotāju veselībai.
Tūrisms	Plānotās aktivitātes nacionālas nozīmes tūrisma produkta un tūrisma informācijas sistēmas attīstībai tiks īstenotas, ievērojot ilgtspējīga tūrisma attīstības principu, kas ietver dabas resursu saprātīgu izmantošanu un vides saglabāšanu.
Mājokļa energoefektivitāte	Pasākuma īstenošanas rezultātā tiks veikti ēku energoefektivitāti un siltumnoturību paaugstinoši pasākumi dzīvojamā fondā, atjaunots un kvalitatīvi uzlabots sociālais dzīvojamais fonds. Pasākuma aktivitāšu īstenošana ietver energoresursu ietaupījumu un efektīvāku izmantošanu, kas savukārt samazina CO ₂ emisijas, tādā veidā nodrošinot dabas resursu saprātīgu izmantošanu, kā arī apkārtējās vides kvalitātes uzlabošanu.
Vides aizsardzības infrastruktūra	Ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzlabošana un attīstība un infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās tieši veicina ilgtspējīgu attīstību, jo vērsta uz dabas un energoresursu racionālu izmantošanu un vides piesārņojuma samazināšanu, nodrošinot kvalitatīvu dzīves vidi un novēršot draudus iedzīvotāju veselībai.
Enerģētika	Energoapgādes infrastruktūras uzlabošana un attīstība tieši veicina ilgtspējīgu attīstību, jo vērsta uz energoresursu racionālu izmantošanu un vides piesārņojuma samazināšanu un nodrošina dzīves vides kvalitātes paaugstināšanos.
Atbalsts ilgtspējīgai pilsētvides un pilsētregionu attīstībai	Atbalsts pilsētu degradēto teritoriju un elektriskā sabiedriskā transporta sistēmas attīstībai sekmēs vides piesārņojuma mazināšanos un teritoriju ilgtspējīgu attīstību.

Savukārt ES fondu plānošanas dokumentu 2007.–2013. gadam sākotnējo (*ex-ante*) izvērtējumu vides pārskatos tika identificētas paredzēto darbību

Plānošanas dokuments	Tiešās ietekmes	Netiešās ietekmes	Ilglaicīgās ietekmes
VSID	Apdzīvoto vietu, transporta, rūpniecības un vides infrastruktūras objektu rekonstrukcija vai būvniecība samazina dabas pamatnes teritorijas un rada stresa situācijas sugām. Savukārt investējot vides aizsardzībā, samazināsies piesārņojošo vielu emisijas vidē. Paredzams, ka VSID realizācija uzlabos vides kvalitāti valstī kopumā, kā arī radīs priekšnosacījumus energoefektīvai un zemu emisiju saimnieciskajai darbībai.	Transporta, vides un sociālās infrastruktūras uzlabošanās radīs tādas vides efektus kā tūrisma un rekreācijas slodzes pieaugums, trokšņa piesārņojuma pieaugums, paredzama sugu dzīvotņu fragmentācija, ainavas degradācija. Arī saimnieciskās darbības paplašināšanās un uzņēmējdarbības attīstība kopumā veicinās antropogēnās slodzes palielināšanos, īpaši vietās, kur šie procesi notiek straujāk.	Ilglaicīgu ietekmi atstās visas tautsaimniecības attīstība, kas saistīta ar vispārēju ekonomiskās aktivitātes palielināšanos.
1 DP	Pasākumu un aktivitāšu īstenošana nerada tiešu ietekmi uz vidi, jo galvenokārt saistīti ar darbībām, kas ir intelektuāla rakstura un veida, t.i., netiek patērēti energoresursi, palielināts vides (ūdens, gaisa, zemes dziļi u.c.) piesārņojums. Paredzams, ka plānotajā periodā kopumā uzlabos vides izglītības līmeni un veicinās sabiedrības vides apziņu.	Netiešās ietekmes saistītas ar uzņēmumu veidošanu un nodarbinātības veicināšanu; uzņēmējdarbības uzsākšanai nepieciešamās infrastruktūras izveidi, ieskaitot transporta intensitātes palielināšanos; dabas resursu patēriņa pieaugumu.	Pie ilglaicīgām ietekmēm pieskaitāma ekonomiskā aktivitāte, kas saistīta ar nodarbinātības veicināšanu, ieskaitot nepieciešamās infrastruktūras būvniecību, paplašināšanu vai rekonstrukciju un vides apziņas veidošana un vides izglītības nodrošināšana.

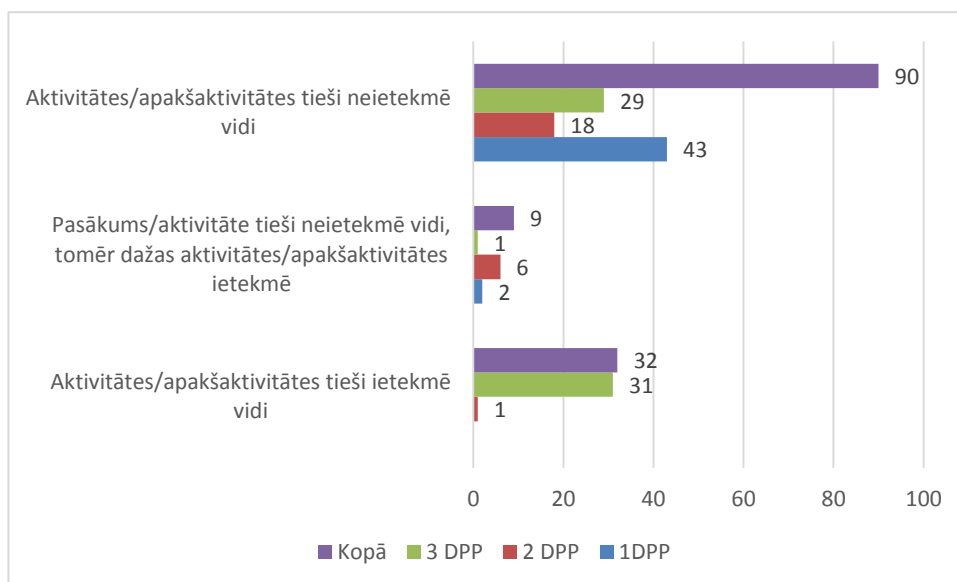
tiešās, netiešās un ilglaicīgās ietekmes uz vidi (*1.2. tabula*).

1.2. tabula. ES fondu plānošanas dokumentu 2007.–2013. gadam sākotnējo (*ex-ante*) izvērtējumu vides pārskatos identificētā paredzēto darbību ietekme uz vidi.

<p>2 DP</p>	<p>Nozīmīgākās tiešās ietekmes uz vidi saistītas ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzņēmējdarbības aktivitātes un konkurētspējas palielināšanas projektu realizāciju – jo īpaši tajās uzņēmējdarbības nozarēs, kur ar augstu intensitāti tiek izmantoti vietējie dabas resursi (koksne, zemes dzīles u.c.); – uzņēmējdarbības nodrošināšanai un darbībai nepieciešamās infrastruktūras rekonstruēšanu, izbūvi vai attīstīšanu; – dažāda veida atkritumu apjoma palielināšanos un pārpalikumu rašanos kā sekas uzņēmējdarbības aktivizācijai; – enerģijas patēriņa pieaugumu; – vietējo dabas resursu samazināšanos. 	<p>Uzņēmējdarbības attīstība, ja tā neaizņem jaunas dabas pamatnes teritorijas, ietekmē vidi netiešā veidā. Uzņēmējdarbības veicināšana ir saistīta arī ar klasteru, biznesa inkubatoru un industriālo/tehnoloģisko/inovācijas parku vai centru izveidi. Zinātnes attīstība saistīta ar esošo zinātnisko laboratoriju modernizāciju vai jaunu zinātnisko laboratoriju izveidi.</p>	<p>Ilglaicīgu ietekmi atstās visas tautsaimniecības attīstība, kas saistīta ar vispārēju ekonomiskās aktivitātes palielināšanos. Pie ilglaicīgām ietekmēm pieskaitāmas:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zemes transformēšana no viena izmantošanas mērķa un veida uz citu, piemēram, ražošanas apbūves zemē vai infrastruktūras objektu apbūves zemē; – neatjaunojamo dabas resursu izsmelšana; – paliekošie un neizmantojamie infrastruktūras objekti, piemēram, ēkas, noliktavas u.c.
--------------------	---	--	---

<p>3 DP</p>	<p>Apdzīvoto vietu, transporta, rūpniecības un vides infrastruktūras objektu rekonstrukcija vai būvniecība samazina dabas pamatnes teritorijas un rada stresa situācijas sugām. Vienlaikus paredzētas nozīmīgas investīcijas vides aizsardzībai un saglabāšanai. Paredzams, ka pasākumu īstenošana uzlabos vides kvalitāti valstī kopumā, kā arī radīs priekšnosacījumus, dabas resursu taupīgai, energoefektīvai un zemu emisiju saimnieciskajai darbībai.</p>	<p>Transporta, vides pieejamības un sociālās infrastruktūras uzlabošanās radīs tādus vides efektus kā tūrisma un rekreācijas slodzes pieaugums, trokšņa piesārņojuma pieaugums, sugu un dzīvotņu fragmentācija, ainavas degradācija.</p>	<p>Ilglaicīgu ietekmi varētu radīt lielu transporta infrastruktūras attīstības projektu realizēšana, kuriem būs nepieciešamas jaunas dabas pamatnes teritorijas. Attīstoties transportam, kopumā paredzama automašīnu izplūdes gāzu emisiju palielināšanās, taču, ņemot vērā transporta infrastruktūras attīstības projektus, paredzama transporta negatīvās ietekmes samazināšanās, jo transporta plūsma tiks novirzīta no pilsētām un to centriem. Rekonstruētie un paplašinātie autoceļi būtiski paaugstinās satiksmes drošību, kā arī samazinās sastrēgumu veidošanos, kas negatīvi ietekmē gaisa kvalitāti. Gaisa kvalitāti pilsētās un ārpus tām pozitīvi ietekmēs daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi, kas ietver energoresursu ietaupījumu un efektīvāku izmantošanu, kas savukārt samazina CO₂ emisijas, tādējādi nodrošinot dabas resursu saprātīgu izmantošanu, kā arī apkārtējās vides kvalitātes uzlabošanu. Paredzamā tūrisma nozares attīstība uzskatāma par ilglaicīgu ietekmi, jo līdz ar tūrisma infrastruktūras uzlabošanu un konkurētspējas palielināšanos, pieaugs arī dažāda veida ietekmes uz tūrismam izmantojamām teritorijām. Ilglaicīgu pozitīvu ietekmi nodrošinās aktivitātes, kas tiešā veidā vērstas uz cilvēka saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi samazināšanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ūdenssaimniecības infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšana; – atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzlabošana; – dabas aizsardzības pasākumi; – vēsturiski piesārņoto vietu sanācija; – dabas un energoresursu racionāla izmantošana, kā arī energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi; – ilgtspējīgas transporta sistēmas attīstības pasākumi.
--------------------	---	--	---

DP un DP papildinājumu līmenī ir iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kurām ir tieša vai netieša ietekme (pasākuma dažas aktivitātes/apakšaktivitātes ietekmē vidi) uz vidi. Aktivitātes/apakšaktivitātes, kurām ir netieša ietekme uz vidi, sasniedz 7% un aktivitātes/apakšaktivitātes, kuras tieši ietekmē vides kvalitāti, sasniedz 24% no visām 2007.–2013. gada finanšu plānošanas perioda aktivitātēm/apakšaktivitātēm (1.1. attēls).

1.1. attēls. Aktivitāšu/apakšaktivitāšu sadalījums atbilstoši to ietekmei uz vidi DP un DPP līmenī, skaits (%)²

Darbības programmu ietvaros identificētas šādas aktivitātes/apakšaktivitātes, kuru īstenošana ilgtermiņā vidi varētu ietekmēt netieši pozitīvi:

Nr.	Aktivitāte/apakšaktivitāte
1.1.1.2.	Cilvēkresursu piesaiste zinātnei
1.1.2.1.1.	Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai
1.1.2.1.2.	Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai
1.1.2.2.1.	Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana
1.2.1.2.1.	Vispārējās vidējās izglītības satura reforma, mācību priekšmetu, metodikas un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas uzlabošana
1.2.1.2.2.	Atbalsts vispārējās izglītības pedagogu nodrošināšanai prioritārajos mācību priekšmetos
1.2.1.2.3.	Vispārējās izglītības pedagogu kompetences paaugstināšana un prasmju atjaunošana
2.1.1.1.	Atbalsts zinātnei un pētniecībai
2.1.1.3.1.	Zinātnes infrastruktūras attīstība
2.1.2.2.1.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde
2.1.2.2.2.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde - atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā
2.1.2.2.3.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde - atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai
2.1.2.2.4.	MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma
2.1.2.4.	Augstas pievienotās vērtības investīcijas
3.1.1.1.	Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai

² „Vadlīniju, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013. gada plānošanas periodā” 1.pielikums. Skaitā nav iekļautas aktivitātes, kuru īstenošana apturēta.

3.1.2.1.1.	Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem
3.1.3.1.	Kvalitatīvai dabaszinātņu apguvei atbilstošas materiālās bāzes nodrošināšana

Tikai 3 DP īstenošanai iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kas vidi ietekmē tieši pozitīvi. Šīs aktivitātes saistītas ar vides aizsardzības infrastruktūras attīstību, energoefektivitātes paaugstināšanu un siltumu zudumu samazināšanu, t.i., energoresursu taupīšanu, vides kvalitātes uzlabošanu, sanējot (rekultivējot) vēsturiski piesārņotās vietas, kā arī vērstas uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un vides risku novēršanu:

Nr.	Aktivitāte/apakšaktivitāte
3.3.1.6.	Liepājas karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu radīšana
3.4.1.1.	Ūdenssaimniecības attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000
3.4.1.3.	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas <i>ex situ</i> infrastruktūras izveide
3.4.1.4.	Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija
3.4.1.5.1.	Plūdu risku samazināšana grūti prognozējamu vižņu-ledus parādību gadījumos
3.4.1.5.2.	Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai
3.4.2.1.2.	Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība
3.4.4.1.	Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi
3.4.4.2.	Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi
3.5.1.1.	Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000
3.5.1.2.1.	Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju rekultivācija
3.5.1.2.2.	Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība
3.5.1.2.3.	Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība
3.5.1.3.	Infrastruktūras izveide <i>Natura 2000</i> teritorijās
3.5.1.4.	Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība
3.5.2.1.1.	Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai
3.5.2.1.2.	Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai
3.5.2.2.	Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība

Attīstoties ekonomikai, tai skaitā stimulējot ekonomikas attīstību ar investīciju piesaisti, sagaidāms, ka palielināsies dabas un energoresursu patēriņš, kā arī pieaugs vides piesārņojums. Viennozīmīgi nav vērtējama transporta infrastruktūras attīstības ietekme. No vienas puses lielajiem transporta infrastruktūras projektiem atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, kas garantē, ka šajos projektos optimāli ir saskaņotas vides aizsardzības un tautsaimniecības attīstības intereses, no otras puses palielinās šīs infrastruktūras izmantotāju skaits, kas, neveicot kompensējošus pasākumus, tādus kā, piemēram, biodegvielas izmantošanas palielināšana, prettrokšņa pasākumus, pasākumus, kas samazina gaisa piesārņojumu, būtiski var ietekmēt vides kvalitāti šīs infrastruktūras tuvumā, kā arī vides kvalitāti kopumā valstī, jo arī šīs aktivitātes ir cieši saistītas ar ekonomisko izaugsmi. Kāda būs atbalstīto komersantu darbības un transporta attīstības ietekme uz dabas un energoresursu patēriņa pieaugumu un vides kvalitātes rādītājiem varēs noteikt tikai analizējot komercdarbību un transporta, tai skaitā tranzīta attīstību ilgtermiņā.

2 DP ietvaros 28,0% no aktivitātēm/apakšaktivitātēm ir ietekme uz vidi, 3 DP ietvaros – 52%, bet 1 DP ietvaros netika īstenotas aktivitātes/apakšaktivitātes, kuras tieši ietekmē vides kvalitāti.

Šāds aktivitāšu/apakšaktivitāšu sadalījums pamatā atbilst ES fondu plānošanas dokumentu 2007.–2013. gadam sākotnējo (*ex-ante*) izvērtējumu vides pārskatos identificētajai plānošanas dokumentu paredzēto darbību ietekmei uz vidi (1.2. tabula).

2007.–2013. gada ES finanšu plānošanas periodā īstenoti 666 projekti, kas vērsti uz ūdens piesārņojuma un ūdens zudumu samazinājumu, 189 projekti atkritumu apsaimniekošanas jomā, 1043 projekti, kas ilgtermiņā ietekmēs gaisa piesārņojuma līmeni, 1163 projekti, kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu un 114 projektu īstenošanā bija paredzētas darbības trokšņa līmeņa samazināšanai. Īstenošanas laikā izstrādātas 55 energoefektīvas tehnoloģijas³ un 9 eko-inovācijas⁴, 35 iepirkuma procedūrās piemērots zaļais iepirkums, kā arī 79 projektos norādīta labā prakse īstenojot projektus⁵ (1.3. tabula).

1.3. tabula. Sasniegtie HP IA rādītāji 2007.–2013. gada ES finanšu plānošanas periodā

HP IA rādītājs	Kopā
Pabeigto projektu skaits, kas vērsti uz ūdens piesārņojuma samazinājumu un ūdens zudumu samazinājumu	666
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	9
2.1.1.3.1. Zinātnes infrastruktūras attīstība	2
2.3.2.2.3. Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai	14
3.4.1.1. Ūdenssaimniecības attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000	418
3.5.1.1. Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000	116
3.1.4.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros	33
3.1.4.4. Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai	10
3.6.1.1. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai	54
3.6.1.2. Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība	1
3.6.2.1. Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai	9
Pabeigto projektu skaits, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu	189
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	19
2.1.1.3.1. apakšaktivitāte "Zinātnes infrastruktūras attīstība"	1
2.1.2.2.2. Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā	5
2.1.2.2.4. MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma	13
2.1.2.4. Augstas pievienotās vērtības investīcijas	37
3.5.1.2.1. Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju reaktivācija	83
3.5.1.2.2. Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība	13
3.5.1.2.3. Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība	18
Pabeigto projektu skaits, kas vērsti uz gaisa piesārņojuma samazinājumu	1043
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	15
3.2.1.1. Valsts 1. šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana	11
3.2.1.2. Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās	54
3.2.1.3.2. Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā	3
3.2.1.4. Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana	2
3.3.1.1. TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi	15
3.3.1.3. Lielo ostu infrastruktūras attīstība "Jūras maģistrāļu" ietvaros	1
3.3.1.4. Lidostu infrastruktūras attīstība	2
3.4.2.1.2. apakšaktivitāte. Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība.	7
3.4.4.1. Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	741
3.4.4.2. Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	55
3.5.2.1.1. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai	127
3.5.2.2. Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība	10

^{3,4,5} 2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai"

Pabeigto projektu skaits, kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu	1163
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	28
2.3.2.2.3. Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai	5
3.4.2.1.2. Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība.	7
3.4.4.1. Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	741
3.4.4.2. Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	55
3.5.1.2.1. Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju rekultivācija	83
3.5.1.2.2. Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība	13
3.5.2.1.1. Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai	127
3.5.2.2. Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība	10
3.1.4.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros	30
3.1.4.4. Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai	9
3.6.1.1. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai	47
3.6.1.2. Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība	1
3.6.2.1. Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai	7
Pabeigto projektu skaits, kuriem piešķirti punkti horizontālajā prioritātē "Ilgspējīga attīstība"	620
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	3
2.1.2.2.1. Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde	79
2.1.2.2.2. Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā	113
2.1.2.2.4. Mikro, mazo un vidējo komersantu jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma	13
2.1.2.4. Augstas pievienotās vērtības investīcijas	38
2.3.2.2. Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪAT)	102
2.3.2.2.3. Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai	21
3.1.4.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros	67
3.1.4.4. Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai	23
3.2.1.4. Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana	2
3.3.1.6. Liepājas karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumi	1
3.4.1.3. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas <i>ex situ</i> infrastruktūras izveide	1
3.4.1.4. Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija	2
3.4.1.5.1. Plūdu risku samazināšana grūti prognozējamu vižņu-ledus parādību gadījumos	5
3.4.1.5.2. Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai	5
3.4.2.1.1. Valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļu saglabāšana, atjaunošana un infrastruktūras pielāgošana tūrisma produktu attīstībai.	18
3.5.1.3. Infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās	3
3.5.1.4. Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība	13
3.6.1.1. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai	93
3.6.1.2. Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība	2
3.6.2.1. Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai	16
Pabeigto projektu skaits, kas vērsti uz trokšņa līmeņa samazinājumu	114
2.1.1.1. Atbalsts zinātnei un pētniecībai	1
3.2.1.1. Valsts 1. šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana	11
3.2.1.2. Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās	54
3.2.1.3.1. Satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās ārpus Rīgas	30
3.2.1.3.2. Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā	3
3.3.1.1. TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi	15

2. Valsts stratēģiskā ietvardokumenta un darbības programmu ietekmes rādītāju sasniegšanas progress

Analizējot VSID un DP īstenošanu, secināms, ka VIS uzraudzības sistēmā iekļautajiem ietekmes rādītājiem, kas tika noteikti saskaņā ar nozares politikas plānošanas dokumentos identificētajiem mērķiem, ir tieša saistība ar plānošanas dokumentu ietvaros īstenotajām aktivitātēm (Pielikuma 1. tabula). Tomēr jānorāda, ka nav iespējams kvantificēt atbilstošo aktivitāšu ietekmes īpatsvaru šo rādītāju sasniegšanā, jo šie ietekmes rādītāji, izņemot rādītāju “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi”, ir sintētiskie rādītāji, kur atsevišķu projektu un aktivitāšu/apakšaktivitāšu ietekme nav nosakāma. Dati, kas ietekmē šos rādītājus netika uzkrāti, turklāt aktivitāšu/apakšaktivitāšu potenciālā ietekme būs identificējama ilgtermiņā. Tikai atbilstošo aktivitāšu/apakšaktivitāšu sasniegto iznākuma un rezultāta rādītāju izpilde liecina par pozitīvu ietekmi uz šiem ietekmes rādītājiem un tāpat arī ietekmi uz vidi kopumā (Pielikuma 2. tabula).

2.1. tabula. Ietekmes rādītāju izpilde, %

Rādītāja nosaukums	Plāns	Izpilde	
	2007.-2013.	2015.	%
Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā, %	34,8	38,7 ⁶	111,2%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi, %	62,0	65,3	105,3%
Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte - ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars, %	60,0	21,4 ⁷	35,7%
SEG emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības, tūkst. Gg CO ₂ ekvivalenta gadā	23,8	11,5 ⁸	100,0%
Samazināts ūdens patēriņš, milj. m ³	104,0	80,6	585,0%
Nodrošināta racionāla, vidi saudzējoša un ilgtspējīga zemes resursu, zemes dziļu un augsnes izmantošana – kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu, tūkst. t	5,0	17,8	356,0%

2008. gadā no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars bija 29,81%, 2014. gadā⁶ – 38,7%, t.i., 2013. gadā uzstādītais mērķis pārsniegts par 11,2% un sasniegts 111,2% izpildi, savukārt attiecībā pret 2020. gada mērķi izpilde ir 96,8%.

Darbības programmas līmenī ietekmes rādītāja “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” (62,0%) izpilde sasniegusi 105,3%. 65,3% jeb 1,37 milj. Latvijas iedzīvotāju faktiski izmanto kvalitatīvus centralizētās kanalizācijas sistēmas pakalpojumus. Faktisko centralizēto kanalizācijas pakalpojumu saņēmēju īpatsvars aglomerācijās ar CE>2000 vidēji sasniegts 84,1% šo aglomerāciju iedzīvotāju (pakalpojumu pieejamība – 94,4%).

Šobrīd objektīvi nevar noteikt ES fondu ieguldījumu ietekmi uz ŪO kvalitātes izmaiņām, jo izmaiņas dabā ir ilgstošs process, t.i., ES fondu ietekme uz ŪO kvalitāti būs identificējama tikai, gatavojot UBA apsaimniekošanas plānus pēc 2021. gada. Tomēr ietekmes rādītāju ietekmējošo aktivitāšu sasniegtā uzraudzības rādītāju izpilde ļauj prognozēt, ka VSID kopumā būs pozitīva

⁶ CSP: Tikai 2017. gada sākumā, izmantojot Eurostat noteikto aprēķinu programmu, tiks aprēķināts AER īpatsvars par 2015. gadu.

⁷ ŪO ekoloģiskās kvalitātes kopvērtējums noteikts saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvas vadlīnijās (WFD CIS Guidance Document No. 13. Overall Approach to the Classification of Ecological Status and Ecological Potential. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2003) aprakstīto procedūru.

⁸ Indikatīvi saskaņā 2015. gadā noziņoto Eiropas Vides aģentūrai.

ietekme uz ŪO kvalitāti, papildus ņemot vērā, ka ŪO kvalitāti ietekmē arī citi faktori. Atbilstoši jaunajai ŪO kvalitātes noteikšanas novērtēšanas metodoloģijai 2015. gadā 21,4% ŪO noteikta augsta un laba kvalitāte, t.i., ŪO kvalitāte salīdzinājumā ar 2008. gadu, kad ŪO ar labu un augstu ekoloģisko kvalitāti īpatsvars no kopējā ūdensobjektu skaita bija 21,0%, praktiski nav izmainījusies. Savukārt rādītāja “Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte – ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars, %” zemā izpilde (35,7%) saistāma ar izmaiņām ŪO kvalitātes noteikšanas novērtēšanas metodoloģijā – panākto progresu ūdeņu kvalitātes uzlabošanā nav iespējams korekti noteikt, attiecinot 2015. gada ūdeņu kvalitātes novērtējumu (21,4%) uz politikas plānošanas dokumentā noteikto lielumu (60%), kurš tika prognozēts, pamatojoties uz iepriekšējo ūdeņu kvalitātes vērtēšanas metodoloģiju un iztrūkstot informācijai par vairākiem būtiskiem ūdeņu kvalitātes elementiem.

ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām 2015. gada 13. martā publicētais pārbaudes ziņojums Latvijas 2014. gada iesniegtajai ikgadējai SEG inventarizācijai, apstiprina Latvijas ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokola pirmā perioda 2008.–2012. gadam saistību izpildi, nosakot, ka Latvijā šajā periodā ir radīts 56,45 milj. tonnas CO₂ ekv. SEG emisiju.

Saskaņā ar 2015. gadā noziņoto Eiropas Vides aģentūrai 2015. gada SEG emisijas aprēķinātas 11,5 milj. tonnu CO₂ ekv. gadā, t.i., tās nepārsniedz noteiktās saistības, un rādītājs ir izpildīts.

“Vides politikas pamatnostādņēs 2009.–2015. gadam” pazemes ūdens ņemšanas apjomu bija plānots samazināt no 108 milj. m³ 2008. gadā līdz 104 milj. m³ 2013. gadā, t.i., par 4 milj. m³ jeb par ~3,7% salīdzinājumā ar 2008. gadu. Īstenojot 3 DP 3.4.1.1. aktivitāti “Ūdenssaimniecības attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” (turpmāk – 3.4.1.1. aktivitāte) un 3.5.1.1. aktivitāti “Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” (turpmāk – 3.5.1.1. aktivitāte), kurai ir lielākā ietekme uz šo rādītāju, pazemes ūdens ņemšanas apjoms Latvijā kopumā samazinājies par 23,7 milj. m³ 2015. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu. Ietekmes rādītājs izpildīts par 585,0%.

Saskaņā ar valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” apglabāto atkritumu daudzums samazinājies no 640 tūkst. t. 2009. gadā līdz 533 tūkst. t. 2015. gadā, t.i., par 107 tūkst. t. jeb vidēji gadā apglabājamo atkritumu daudzums samazinājies par 17,8 tūkst. t. Rādītājs “Kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu” būtiski pārsniedz plānoto – 5,0 tūkst. t. Šī rādītāja izpilde sasniegusi 356,0%. “Vides politikas pamatnostādņēs 2009.–2015. gadam”, t.i., rādītāja “Kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu” prognožu sagatavošanā izmantotie pieņēmumi bija pārāk piesardzīgi, kā rezultātā, nododot ekspluatācijā visus plānotos sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonus un, uzlabojot šo poligonu infrastruktūru, tostarp, ierīkojot poligonu teritorijās, kā arī ārpus tām atkritumu šķirošanas līnijas, un, uzlabojot apglabāšanai nodoto atkritumu uzskaiti, atkritumu apglabāšanas poligonos apglabātais atkritumu daudzums ir būtiski mazāks, nekā tika indikatīvi plānots – rādītājs ir būtiski pārsniegts. Šis rādītājs ir atkarīgs ne tikai no pārstrādājamo atkritumu atdalīšanas no kopējās atkritumu plūsmas, t.i., dalītās atkritumu savākšanas sistēmas attīstības, bet arī no radīto atkritumu daudzuma – ekonomiskās izaugsmes un atkritumu samazināšanas jau to radīšanas laikā, tostarp sabiedrības patēriņa un izpratnes par vides aizsardzību izmaiņām.

3. Sasniegtie vides kvalitātes rādītāji

3.1. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā

VSID un darbības programmas neparedzēja tiešas darbības gaisa piesārņojuma samazināšanai un konkrētus mērķus piesārņojošo vielu emisiju gaisā samazināšanai, taču piesārņojošo vielu emisiju samazināšanās tika identificēta, kā blakusefekts 3 DP aktivitātēm – *ex-ante* izvērtējumā norādīts, ka paredzama transporta negatīvās ietekmes samazināšanās, jo transporta plūsma tiks novirzīta no pilsētām un to centriem, rekonstruētie un paplašinātie autoceļi samazinās sastrēgumu veidošanos, kas negatīvi ietekmē gaisa kvalitāti, savukārt daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi, kas ietver energoresursu ietaupījumu un efektīvāku izmantošanu, pozitīvi ietekmēs gaisa kvalitāti pilsētās. HP IA uzraudzībai projektu līmenī tika noteikts SO₂, NO_x, CO, PM₁₀, PM_{2,5} emisiju samazinājums. Rādītājus bija paredzēts attiecināt uz projektiem, kuros paredzama emisiju samazināšana, t.i., uzraudzības sistēma paredzēja uzskaitīt tikai pozitīvās ietekmes. Negatīvo ietekmju uzskaitē specifiski nebija paredzēta. Būtiskāko darbības programmu aktivitāšu ietekmi uz gaisa piesārņojumu var iedalīt vairākās ES fondu investīciju intervences grupās:

Ēku energoefektivitāte:

- 3.4.4.1. aktivitāte “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”;
- 3.4.4.2. aktivitāte “Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”.

Energoapgādes energoefektivitāte:

- 3.5.2.1. aktivitāte “Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai”;
- 3.5.2.2. aktivitāte “Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība”.

Autoceļu infrastruktūra:

- 3.2.1.1. aktivitāte “Valsts 1. šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana”;
- 3.2.1.2. aktivitāte “Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās”;
- 3.2.1.3.2. apakšaktivitāte “Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā”;
- 3.3.1.1. aktivitāte “TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi”.

Ostu attīstība:

- 3.2.1.4. aktivitāte “Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana”;
- 3.3.1.3. aktivitāte “Lielo ostu infrastruktūras attīstība “Jūras maģistrāļu” ietvaros”.

Citi:

- 2.1.1.1. aktivitāte “Atbalsts zinātnei un pētniecībai”;
- 3.3.1.4. aktivitāte “Lidostu infrastruktūras attīstība”;
- 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte “Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība”.

Plānošanas perioda laikā kopumā īstenoti 1043 projekti, kas vērsti uz gaisa piesārņojuma samazinājumu – 796 siltumnoturību uzlabošanas projekti, 127 siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas projekti, 10 atjaunojamus energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstības projekti, 88 transporta infrastruktūras attīstības projekti, 7 velotūrisma attīstības projekti, kā arī 15 pētniecības projekti, kam ilgtermiņā iespējama būtiska ietekme uz gaisa kvalitātes uzlabošanu (*1.3. tabula*).

Tā kā dati no projektu līmeņa par piesārņojošo vielu emisiju samazināšanu nav uzkrāti, tika vērtēts atbilstošo aktivitāšu/apakšaktivitāšu iznākuma un rezultātu rādītāju izpildes progress un veikti aprēķini un ietekmes modelēšana.

3.1. tabula. Uzraudzības rādītāji ar potenciālu ietekmi uz piesārņojošo vielu emisijām gaisā

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.- 2013.	2015.	%
Rekonstruēto tranzītielu km skaits no kopējā tranzītielu skaita, %	8,0	14,45	180,6%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceļi, km	49,0	65,7	134,1%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, skaits	120,0	740,0	616,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās, %	15,0	44,1	294,0%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas, skaits	73,0	54,0	74,0%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā)	2,0	43,97	2198,5%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160,0	149,8	93,7%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500,0	286,7	57,3%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos	16,0	14,9	101,3%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos	80,0	89,46	111,8%
Uzstādīto atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16,0	35,6	222,2%
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,5	1,24	49,6%

Iznākuma un rezultātu rādītāju izpildes līmenis liecina, ka aktivitāšu īstenošanai kopumā būs pozitīva ietekme uz vidi (3.1. tabula).

Arī ekspertu aprēķini un kumulatīvās ietekmes modelēšana, lai noteiktu ES fondu ieguldījumu ietekmi uz gaisa piesārņojumu, liecina, ka atsevišķu piesārņojošo vielu emisiju izmaiņas, pateicoties ES fondu ieguldījumam, vērtējamas no 3,78 procentu samazinājuma optimistiskajā scenārijā līdz 1 procenta palielinājumam pesimistiskajā scenārijā (rēķinot pret kopējām emisijām valstī) (3.2. un 3.3. tabula).

3.2. tabula. Pesimistiskais scenārijs – prognozējamais minimālais piesārņojošo vielu emisiju gaisā samazinājums, kg

	Transporta sastrēgumu novēršana	Ēku energoefektivitātes paaugstināšana	Katlumāju darbības uzlabošana	Siltumapgādes tīklu rekonstrukcija	Kopā	Īpatsvars no emisijām Latvijā, %
SO ₂	1	3 762		2130	5 893	0,30
NO _x	986	52 745	-328 907	29 867	-245 308	-0,72
CO	1 299	34 125	36 064	19 323	90 811	0,05
PM ₁₀	34	22 790	-289 588	12 905	-253 860	-0,88
PM _{2,5}	34	19 593	-288 805	11 095	-258 084	-1,00

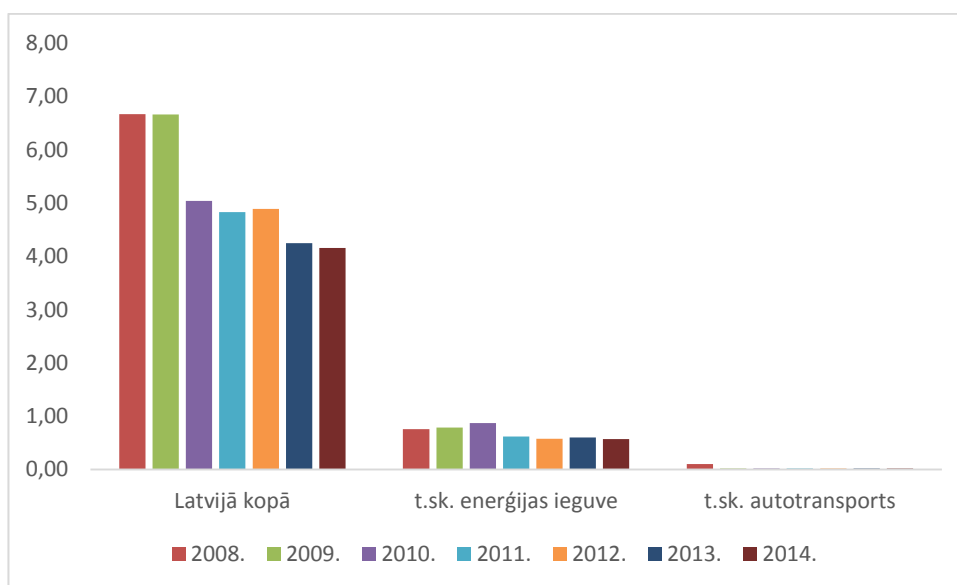
Avots: SIA "Baltijas konsultācijas" un SIA "Konsorts".

3.3. tabula. Optimistiskais scenārijs – prognozējamais maksimālais piesārņojošo vielu emisiju gaisā samazinājums, kg

	Transporta sastrēgumu novēršana	Ēku energoefektivitātes paaugstināšana	Katlumāju darbības uzlabošana	Siltumapgādes tīklu rekonstrukcija	Kopā	Īpatsvars no emisijām Latvijā, %
SO ₂	241	3 762		2 130	6 133	0,31
NO _x	185 526	52 745	1 027 140	29 867	1295278	3,78
CO	244 485	34 125	36 064	19 323	333 997	0,20
PM ₁₀	6 340	22 790	97 262	12 905	139 296	0,48
PM _{2,5}	6 340	19 593	100 739	11 095	137 766	0,53

Piezīme. Pozitīva vērtība nozīmē samazinājumu, bet negatīva – palielinājumu pēc projektu ieviešanas
Avots: SIA “Baltijas konsultācijas” un SIA “Konsorts”.

Attiecībā uz SO₂ emisijām galvenā ietekme paredzama no ēku un siltumapgādes tīklu energoefektivitātes pasākumiem, kas veido 0,3% samazinājumu ko kopējām emisijām valstī gadā. Taču, precīza ietekme atkarīga no energoavotu struktūras siltuma avotā(-os), kas saistīts ar konkrēto ēku vai siltumtīklu (3.2. un 3.3. tabula).

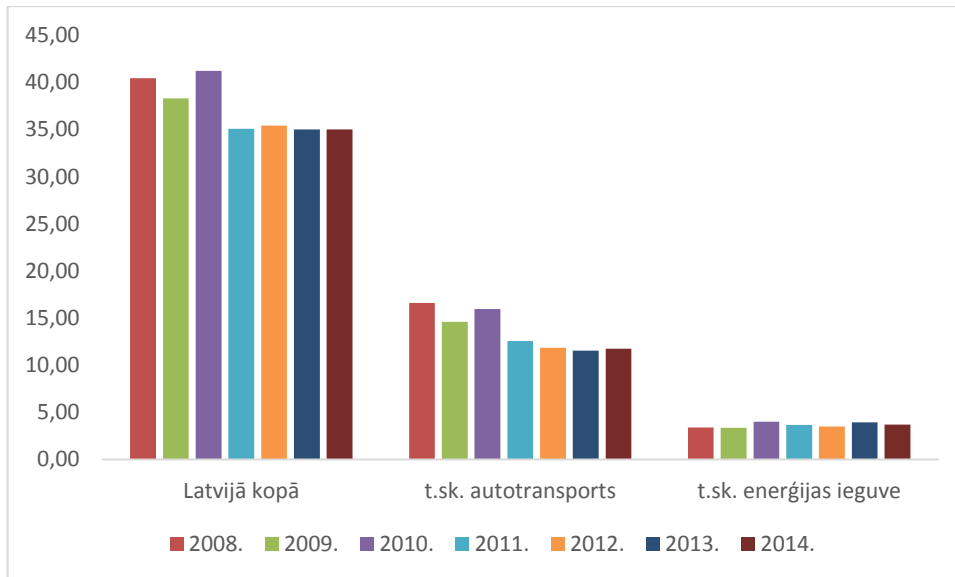

3.1. attēls. SO₂ emisijas, Gg

Statistikas dati parāda, ka autotransporta sektora radītās SO₂ emisijas samazinājušās no 0,1 Gg 2008. gadā līdz 0,02 Gg 2014. gadā, enerģijas ieguves radīto – no 0,76 Gg līdz 0,57 Gg (3.1. attēls)⁹.

NO_x vērtējumos vērojama vislielākā rezultātu amplitūda. Stabīlu ieguldījumu emisiju samazināšanā sniedz ēku un siltumapgādes tīklu energoefektivitātes pasākumi. Taču pesimistiskajā scenārijā katlumāju darbības uzlabošanas projektu radītā negatīvā ietekme var pārsniegt visu pārējo aktivitāšu pozitīvo ietekmi. Taču, ņemot vērā, ka vairāku katlumāju projektu aprakstos minēts, ka tiek izmantotas progresīvākās un energoefektīvākās tehnoloģijas, nav paredzams, ka varētu īstenoties pesimistiskais scenārijs. Savukārt, optimistiskajā scenārijā NO_x samazinājums var sasniegt 3,8% no kopējām emisijām valstī (3.2. un 3.3. tabula).

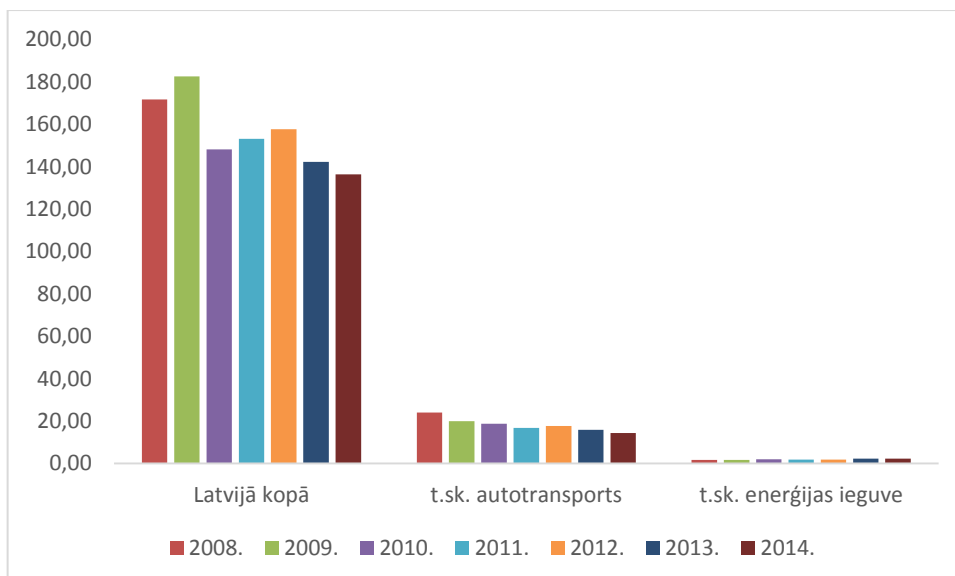
⁹ Valsts statistikas dati par 2015. gadu pieejami būs 2016. gada decembrī.

3.2. attēls. NO_x emisijas, Gg

Autotransporta sektora radītās NO_x emisijas saskaņā ar statistikas datiem samazinājušās no 16,7 Gg 2008. gadā līdz 11,7 Gg 2014. gadā, enerģijas ieguves radītās NO_x emisijas svārstās 3,4 līdz 4,0 Gg robežās (3.2. attēls)¹⁰.

Attiecībā uz CO kumulatīvā ietekme paredzama 0,05–0,2% robežās un galveno nenoteiktību rada autoceļu infrastruktūras uzlabojumu ietekme uz sastrēgumu situācijām un attiecīgi – uz degvielas kopējo patēriņu (3.2. un 3.3. tabula).

3.3. attēls. CO emisijas, Gg

Atbilstoši statistikai autotransporta sektora radītās CO emisijas samazinājušās no 24,0 Gg 2008. gadā līdz 14,3 Gg 2014. gadā, enerģijas ieguves radītās CO emisijas svārstās 1,6 līdz 2,2 Gg robežās (3.3. attēls)¹¹.

Ietekme uz PM₁₀ un PM_{2,5} emisijām nav vērtējama viennozīmīgi. Paredzams, ka lielāko ieguldījumu emisiju samazināšanā radīs šķeldas katlumāju efektivitātes uzlabojumi. Kumulatīvā ietekme atkarīga no tā, vai gāzes katlu nomainā uz šķeldas katliem izmantotas

^{10,11} Valsts statistikas dati par 2015. gadu pieejami būs 2016. gada decembrī.

mūsdienīgākās un efektīvākās tehnoloģijas. Pieejamie projektu līmeņa dati neļauj to apstiprināt vai noliegt un precīza ietekme būs nosakāma pēc reālo emisiju uzskaites, taču prognozējams, ka drīzāk īstenosies optimistiskais scenārijs, kas kumulatīvi ar pārējām aktivitātēm radīs valsts emisiju samazinājumu ap pusprocenta apjomā. Taču jāņem vērā, ka neefektīvu tehnoloģiju uzstādīšanas gadījumā iespējams arī kumulatīvais emisiju pieaugums viena procenta apmērā.

Tā kā aktuāla problēma ir noteikto gaisa piesārņojuma robežlielumu pārsniegumu skaits virs pieļaujamā skaita Rīgas centrā, tad tika izvērtēta atbilstošo darbības programmu aktivitāšu korelācija ar gaisa piesārņojuma rādītāju dinamiku. NO_x vidējās gada koncentrācijas rādītājiem Rīgā Brīvības ielā vērojams samazinājums, kas korelē ar tuvumā esošā Austrumu maģistrāles krustojuma ar Gaujas ielu (esošā satiksmes pārvada Vairoga ielā turpinājuma) pabeigšanu.

Savukārt Kr. Valdemāra ielā ir vērojamas NO_x koncentrāciju palielināšanās tendences, bet PM₁₀ – samazināšanās tendences. Daļa ietekmes saistāma ar Rīgas domes ielu uzkopšanas pasākumiem, bet daļu, iespējams, var attiecināt uz kravas transporta novirzīšanu citos maršrutos, ko atvieglo abi projekti Rīgas centrā – Austrumu maģistrāles krustojuma ar Gaujas ielu un Kr. Valdemāra un Daugavgrīvas ielas satiksmes mezgla rekonstrukcija, kā arī Rīgas apvedceļa uzlabojumi. Taču kopumā vērtējams, ka Kr. Valdemāra ielas transporta intensitāte mazās caurlaidības dēļ vērtējama kā maz jūtīga pret apkārtējo ceļu infrastruktūras uzlabojumiem. Rīgas apvedceļu uzlabojumu ietekmi šajā plānošanas periodā grūti izdalīt.

Mērījumu stacijā “Man-tess” (Tvaika iela 7a) uz pusi samazinājies PM₁₀ diennakts augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegšanas gadījumu skaits, kas korelē ar 2012. gadā dūmgāzu kondensatora uzstādīšanu biokurināmā katliem 5 km attālumā esošajā siltumcentrālē “Vecmīlgrāvis”. Saistībā ar projektu “Infrastruktūras attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra” paredzama PM₁₀ koncentrācijas samazināšanās Rīgas centrā, taču ietekmi atstājošs reālās jaunās ostas darbības sākums Krievu salā paredzams ar 2016. gadu, PM₁₀ piesārņojuma līmeni Andrejsalas un Ekspostostas apkaimē samazinot par 34–64%.

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Lai samazinātu emisijas gaisā un uzlabotu ietekmes uz emisijām gaisā novērtēšanu, rekomendējams:

- 1) projektiem, kas saistīti ar AER izmantošanas palielināšanu, būtiski veicināt labāko pieejamo sadedzināšanas un filtrēšanas tehnoloģiju izmantošanu, paredzot atbilstošus projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijus;
- 2) nepieciešams laicīgi paredzēt specifiskus pētījumus attiecībā uz transporta lietošanas paradumu maiņu, kā arī par gaisa piesārņojuma koncentrācijām atbilstošās vietās;
- 3) Satiksmes ministrijai uzlabot metodiskos norādījumus autoceļu projektu izdevumu/ieguvumu ekonomiskai novērtēšanai, izdalot atsevišķi ietaupītās degvielas komponenti, vai iekļaujot norādi par 25% īpatsvaru no autotransporta ekspluatācijas izmaksām, kas ļautu precīzāk novērtēt paredzamās SEG emisiju un emisiju gaisā izmaiņas. Rekomendējams izstrādāt metodiskos materiālus, kas atvieglotu vērtējuma izstrādi par paredzamo emisiju samazinājumu, uzlabojot pilsētu transporta sistēmu;
- 4) ēku energoefektivitātes pasākumos paredzēt iekļaut projekta iesniegumā, vai slēdzot līgumu par projekta īstenošanu, attiecīgā energopiegādātāja sagatavotu izziņu par izmantoto energoresursu struktūru, kas monitoringa ietvaros ļautu precīzi aprēķināt kopējo emisiju gaisā samazinājumu;
- 5) plānojot darbības AER un energoapgādes iekārtu uzlabojumu jomā, paredzēt kā obligātu prasību aprēķināt plānotās (reālās) emisijas gaisā;
- 6) paredzēt atbilstošu sekundāro datu apkopošanu.

3.2. Ūdeņu apsaimniekošana

3.2.1. Piesārņojošo vielu emisijas ūdenī¹²

Ilglaicīga pozitīva ietekme *ex-ante* izvērtējumā norādīta aktivitātēm, kas tiešā veidā mazina cilvēka saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi, t.i., attīsta ūdenssaimniecības infrastruktūru un pakalpojumus. Sadzīvē un ražošanā radītos notekūdeņus nav iespējams attīrīt līdz nepiesārņotu virszemes ūdeņu kvalitātei, kaut arī tie satur ievērojami mazāk piesārņojošo vielu nekā pirms attīrīšanas procesa. Būtiskāko piesārņojošo vielu emisijas, kas ar notekūdeņiem nonāk virszemes ūdeņos izsaucot virszemes ūdeņu eutrofikāciju un skābekļa koncentrācijas samazināšanos, raksturo ar rādītājiem N_{kop} , P_{kop} , kā arī BSP_5 , bet to daudzumu notekūdeņos vērtē kā slodzi tonnās gadā.

Lielākā ietekme uz šo vielu emisijām ir pasākumiem, kas iekļauti 3 DP:

- 3.4.1.1. aktivitātei “Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” (turpmāk – 3.4.1.1. aktivitāte) un
- 3.5.1.1. aktivitātei “Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās¹³ ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” (turpmāk – 3.5.1.1. aktivitāte).

Vienlaikus ieguldījumi ūdenssaimniecības pakalpojumu uzlabošanai (iekšējo ūdensapgādes tīklu un kanalizācijas sistēmu atjaunošana, sanitāro mezglu nomaiņa, ūdens vadu pieslēgumu pārbūve un jaunu izbūve, kā arī lietus ūdens kanalizācijas sistēmu pārbūve un izbūve) veikti arī:

- 3.1.4.3. aktivitātē “Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros” (turpmāk – 3.1.4.3. aktivitāte),
- 3.1.4.4. aktivitātē “Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” (turpmāk – 3.1.4.4. aktivitāte),
- 3.6.1.1. aktivitātē “Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” (turpmāk – 3.6.1.1. aktivitāte),
- 3.6.1.2. aktivitātē “Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība” (turpmāk – 3.6.1.2. aktivitāte) un
- 3.6.2.1. aktivitātē “Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” (turpmāk – 3.6.2.1. aktivitāte).

Plānošanas periodā kopumā 3 DP ietvaros īstenots 641 projekts, kas vērsts uz ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu un 25 projekti 2 DP ietvaros, kas ilgtermiņā ietekmēs ūdens apsaimniekošanu (*1.3. tabula*).

Plānojot 2007.–2013. gada plānošanas perioda iznākuma rādītāju “Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti”, tika ņemti vērā 2004. gada CSP dati, turklāt iedzīvotāju skaitu identificēja administratīvajā teritorijā, nenosakot ūdenssaimniecības pakalpojumu aglomerācijas, jo tikai 2010. gadā tika veikti grozījumi MK 2002. gada 22. janvāra noteikumos Nr. 34 “Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” par aglomerācijas jēdziena izmantošanu ūdenssaimniecības jomā. 2011. gadā pašvaldības sadarbībā ar VARAM veica 3.5.1.1. aktivitātes aglomerāciju robežu precizēšanu un noteica iedzīvotāju skaitu aglomerācijā saskaņā ar 2004. gada CSP. Tā kā iedzīvotāju skaits ir mainīgs lielums un, ņemot vērā statistikas datus, Latvijā tas ir būtiski samazinājies, bija nepieciešams aktualizēt aglomerācijā dzīvojošo iedzīvotāju skaitu.

¹² Analīzē izmantoti vides aizsardzības valsts statistiskā pārskata „Nr.2 – Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu” datu apkopojumi un ES fondu finansējuma saņēmēju iesniegtie pārskati (<http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=water2reports&incrementCounter=1>)

¹³ Aglomerācija – saskaņā Ministru kabineta noteikumiem Nr.34 „Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” aglomerācija ir teritorija, kurā iedzīvotāju skaits, apdzīvotības blīvums un ekonomiskā aktivitāte ir pietiekami koncentrēta, lai būtu ekonomiski pamatoti veidot centralizētu kanalizācijas tīklu sistēmu notekūdeņu savākšanai un novadīšanai uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

Ja Latvijā saskaņā ar CSP datiem 2004. gadā dzīvoja 2,30 milj. iedzīvotāju, tad 2015. gadā – 2,09 milj. deklarēto iedzīvotāju, t.i., iedzīvotāju skaits samazinājies par 9%. Atbilstoši pēc aglomerāciju robežu precizēšanas aglomerācijās ar CE>2000 identificēti 1,5 milj. iedzīvotāji¹⁴, bet apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 – 157,0 tūkst. iedzīvotāju. Aktualizētais 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātes uzraudzības rādītājs “Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti” – 1,66 milj. iedzīvotāju.

3.4. tabula. 3.4. un 3.5. prioritāšu uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz ūdeņu apsaimniekošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns	Izpilde	
	2007.-2013.	2015.	%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi, %	64,0	73,1	114,2%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj. ¹⁵	1,81 (1,66 ¹⁶)	1,66	100%

Ieguldot ES fondu finansējumu ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektos, bija plānots palielināt to Latvijas iedzīvotāju īpatsvaru, kuriem ir pieejami kvalitatīvi kanalizācijas pakalpojumi no 9% bāzes gadā (2004. gads) līdz 64% plānošanas perioda beigās. Pabeidzot projektus, sasniegtais rādītājs “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” – 73,1%, t.i., 1,53 milj. Latvijas iedzīvotāju nodrošināta kvalitatīvu kanalizācijas pakalpojumu pieejamība (pārklājums).

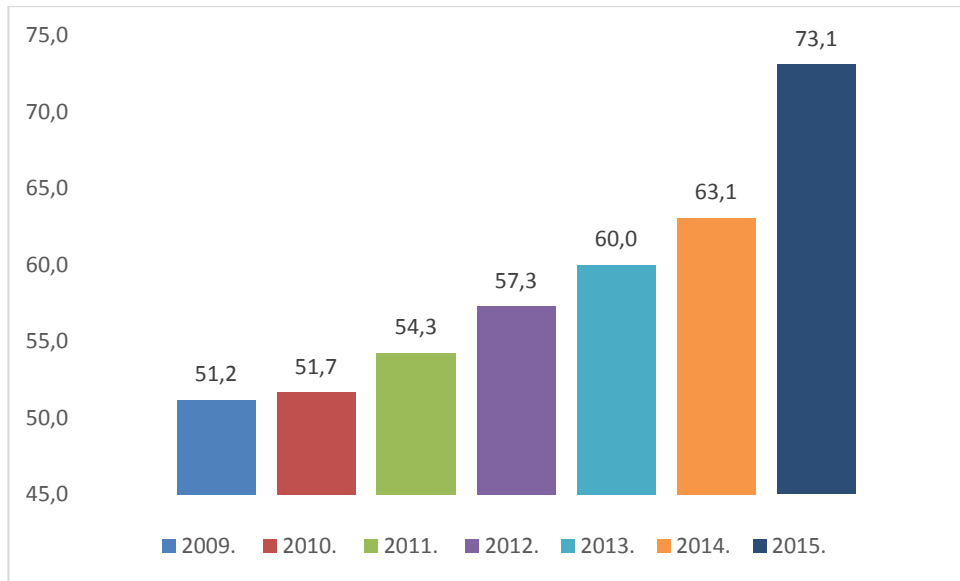
3 DP rādītāju izpilde atbilstoši rādītāju aktualizācijai sasniegusi 100,0% rādītājam “Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti” un 114,2% rādītājam “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” (pakalpojumu pieejamība) (3.4. tabula).

Pabeidzot 2007.–2013. gada 3.5.1.1. aktivitātes projektus, 2015. gadā aglomerācijās ar CE>2000 kvalitatīvu kanalizācijas pakalpojumu pieejamība (pārklājums) palielinājusies vidēji līdz 94,4% šo aglomerāciju iedzīvotājiem, bet šos pakalpojumus izmanto vidēji 84,1% šo aglomerāciju iedzīvotāju. Savukārt 3.4.1.1. aktivitātes ietvaros kvalitatīvu kanalizācijas pakalpojumu pieejamība palielinājusies vidēji līdz 75,0% šo apdzīvoto vietu iedzīvotājiem, bet šos pakalpojumus izmanto vidēji 70,0% apdzīvoto vietu, kur īstenoti projekti, iedzīvotāju. Rādītāja “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” sasniegšanas progresu skatīt 3.4. attēlā.

¹⁴ Izvērtējuma “Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.5.1.1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” īstenošanas izvērtēšana un bāzes datu iegūšana 2014.–2020. gadam attiecībā uz aglomerāciju sasniegto atbilstoši Padomes Direktīvas 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu prasībām” un pēcieviešanas monitoringa dati.

¹⁵ Ja konkrētā aglomerācijā un apdzīvotā vietā 2007.-2013. gada plānošanas periodā tiek īstenotas vairākas ūdenssaimniecības attīstības kārtas, rādītājā iedzīvotāju skaitu iekļauj tikai vienu reizi.

¹⁶ Aktualizētais rādītājs.

3.4. attēls. Rādītāja “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” sasniegšanas progress

Rādītājs “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” pieaudzis no 51,2% 2009. gadā līdz 73,1% 2016. gadā, pārsniedzot plānoto 2013. gadā (64%) par 9,1%.

Ar attīrītiem notekūdeņiem vidē novadītā piesārņojuma daudzums ir svārstīgs pa gadiem, tomēr vērojamas samazināšanās tendences. Apkopojot informāciju no vides aizsardzības valsts statistikas pārskatiem par no NAI vidē novadītā $N_{kop.}$, $P_{kop.}$ un BSP_5 daudzumu, ir redzams, ka būtiski lielāks samazinājums salīdzinājumā ar 2008. gadu vērojams 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātes ietvaros ES fondu finansējuma saņēmēju – sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju – novadītajām emisijām nekā Latvijā kopējām statistiski uzskaitītajām vidē novadītajām emisijām (3.5.tabula).

3.5. tabula. Piesārņojošo vielu emisijas, kas ar notekūdeņiem nonāk virszemes ūdeņos, t

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
$N_{kop.}$, t								
Latvijā kopā	3607	2369	2212	2785	2319	1691	1465	1466
3.5.1.1. aktivitāte	3328	1850	1651	1745	1713	1227	1046	1058
3.4.1.1. aktivitāte	134	158	153	150	126	155	148	130
$P_{kop.}$, t								
Latvijā kopā	334	205	176	295	246	192	179	183
3.5.1.1. aktivitāte	289	137	102	98	146	116	117	123
3.4.1.1. aktivitāte	25	24	21	23	19	23	21	20
BSP_5, t								
Latvijā kopā	1925	1248	1385	3217	2203	1668	1529	1422
3.5.1.1. aktivitāte	1462	717	702	769	862	779	826	803
3.4.1.1. aktivitāte	219	155	158	134	130	118	101	112

Ja vidē novadītais $N_{kop.}$ apjoms 2015. gadā Latvijā kopumā salīdzinājumā ar 2008. gadu samazinājies par 59,4%, tad no 3.5.1.1. un 3.4.1.1. aktivitātes NAI – par 65,7%. 3.5.1.1. aktivitātes NAI vidē novada vidēji 74,3% no kopējā Latvijā novadītā $N_{kop.}$ apjoma, 3.4.1.1. aktivitātes NAI – 7,0%.

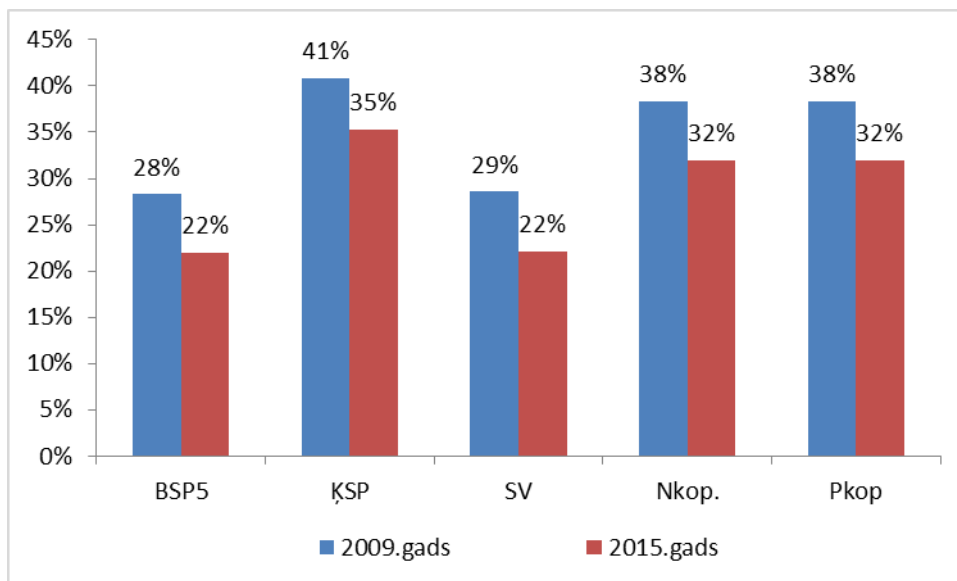
Savukārt novadītais $P_{kop.}$ apjoms 2015. gadā Latvijā kopumā salīdzinājumā ar 2008. gadu samazinājies par 45,3%, bet no 3.5.1.1. un 3.4.1.1. aktivitātes NAI – par 54,5%.

3.5.1.1. aktivitātes NAI vidē novada vidēji 62,0% no kopējā Latvijā novadītā $P_{kop.}$ apjoma un 3.4.1.1. aktivitātes NAI – 10,1%.

Gan $N_{kop.}$, gan $P_{kop.}$ apjoms atbilstoši direktīvas 91/271/EEK prasībām jāsamazina aglomerācijām, kur CE ir lielāks par 10 000, t.i., attīrīšanas procesam jānodrošina biogēno elementu – slāpekļa un fosfora – koncentrācijas ievērojama samazināšana notekūdeņos pirms novadīšanas virszemes ūdeņos. Saskaņā ar vides aizsardzības valsts statistikas pārskatiem 3.5.1.1. aktivitātes aglomerāciju NAI vidē novadītais $N_{kop.}$ samazinājies no 3328 t 2008. gadā līdz 1058 t 2015. gadā un $P_{kop.}$ – no 289 t 2008. gadā līdz 123 t 2015. gadā.

2015. gadā vidē novadītais BSP_5 patēriņš no 3.5.1.1. un 3.4.1.1. aktivitātes NAI salīdzinājumā ar 2008. gadu samazinājies par 45,6%. 3.5.1.1. aktivitātes aglomerāciju NAI vidē novadītais BSP_5 samazinājies no 1462 t 2008. gadā līdz 803 t 2015. gadā. Savukārt 3.4.1.1. aktivitātes apdzīvoto vietu NAI vidē novadītais BSP_5 samazinājies no 219 t 2008. gadā līdz 112 t 2015. gadā. 3.5.1.1. aktivitātes NAI vidē novada vidēji 50,5% no kopējā Latvijā novadītā BSP_5 apjoma un 3.4.1.1. aktivitātes NAI – 8,4%.

Jāņem vērā, ka vides aizsardzības valsts statistikas dati sniedz informāciju par vidē novadītajām piesārņojošo vielu emisijām tikai no NAI, kas attīra arī kanalizācijas sistēmā novadītos rūpnieciskos notekūdeņus. Lai noteiktu aglomerāciju ar $CE > 2000$ iedzīvotāju ietekmi uz vidē novadīto piesārņojumu, jāņem vērā arī tas vidē novadītā piesārņojuma samazinājums, ko rada centralizēto kanalizācijas pakalpojumu faktisko saņēmēju skaita pieaugums, likvidējot individuālās kanalizācijas nosēdakas (krājtvertnes).

3.5. attēls. Aprēķinātais kopējais dabā novadītais piesārņojums % no radītā piesārņojuma

Salīdzinot aprēķinātās piesārņojošo vielu emisijas aglomerācijās ar $CE > 2000$, iegūst, ka, īstenojot 3.5.1.1. aktivitātes projektus apmēram par 6% samazinājies aglomerāciju iedzīvotāju vidē novadītais piesārņojums, pieaugot faktisko pakalpojumu saņēmēju skaitam no 75% līdz 84% šo aglomerāciju iedzīvotāju (3.5. attēls).

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Lai uzlabotu ietekmes novērtēšanu, rekomendējam:

- 1) aglomerācijas iedzīvotāju radīto vides slodzi analizēt ne tikai no ūdenssaimniecības uzņēmumu vides statistiskajiem pārskatiem, bet ņemt vērā arī centralizēto kanalizācijas sistēmu neizmantojamo radīto slodzi,

- 2) izmantot par uzraudzības rādītāju faktiskos centralizēto kanalizācijas sistēmu pakalpojumu izmantotājus aglomerācijā, atsakoties no šo pakalpojumu pieejamības (pārklājums) analīzes,
- 3) uzkrāt sekundāros datus – ūdenssaimniecības aglomerācijas robežās deklarētie iedzīvotāji, iedzīvotāju radītais notekūdeņu apjoms, individuālo NAI izmantotāju skaits, ar izvedamajām cisternām apkalpoto iedzīvotāju skaits un decentralizētajās notekūdeņu savākšanas sistēmās novadītais notekūdeņu daudzums.

3.2.2. Ūdensobjektu kvalitāte

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto, Latvijas teritorija sadalīta četros UBA – Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas, kuros ietilpst 203 upju un 259 ezeru ŪO (3.6. tabula).

3.6. tabula. Ūdensobjektu sadalījums upju baseinu apgabalos

UBA	UPJU ŪO SKAITS	EZERU ŪO SKAITS
Gauja	46	35
Daugava	64	181
Lielupe	32	13
Venta	61	30
Kopā	203	259

ŪO kvalitāti un tātad arī 3 DP ietekmes rādītāju “Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte (ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars)”¹⁷ ietekmē:

- vidē novadīto notekūdeņu radītā slodze (piemēram, 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāte);
- piesārņoto vietu, tostarp vēsturiski piesārņoto vietu un atkritumu izgāztuvju radītais piesārņojums (piemēram, 3.3.1.6. “Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana” (turpmāk – 3.3.1.6. aktivitāte), 3.4.1.4. aktivitāte “Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” (turpmāk – 3.4.1.4. aktivitāte) un 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte “Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija” (turpmāk – 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte));
- hidromorfoloģiskā slodze, t.i., pretplūdu pasākumi (polderi, krasta uzbērums un stiprināšana u.c.) (piemēram, 3.4.1.5.1. apakšaktivitāte “Plūdu risku samazināšana grūti prognozējami vižņu–ledus parādību gadījumos” un 3.4.1.5.2. apakšaktivitāte “Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai”), kā arī piekrastes izmantošana ostas infrastruktūrai un kuģošanai (moli, bagarēšana, u.c.).

ŪO kvalitāti būtiski ietekmē arī notece no lauksaimniecības zemēm (galvenokārt, aramzemēm un kūtsmēsļu novietnēm), notece no kailcirtēm un drenētām platībām, meliorācija (polderi, ūdens līmeņa regulēšana, upju taisnošana, drenāžas grāvji), apstrādes rūpniecība, novadot notekūdeņus no individuālām kanalizācijas sistēmām, kā arī ūdens plūsmas izmantošana elektroenerģijas ražošanai (aizsprosts, turbīnas, ūdens līmeņa svārstības, ūdenskrātuves esamība u.c.). Tomēr šīs ietekmes nav saistāmas ar VSID un 3 DP īstenošanu. Tomēr jāņem vērā, ka izkliegtā piesārņojuma apjomi ir lielāki nekā no punktveida avotiem (piemēram, NAI) nākošais piesārņojums, kas ir vēl viens iemesls, kāpēc ar 3 DP aktivitātēm vien nav iespējams ievērojami uzlabot ūdensobjektu stāvokli.

Kopumā VSID īstenošanas laikā pabeigti 534 projekti, kā rezultātā samazinājušās N_{kop} un P_{kop} emisijas virszemes ŪO (skatīt 3.5.tabula), 83 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijas

¹⁷ Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam

<http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/files/text/dokumenti/Pamatnostadnes-WWW.doc>

Politikas rezultāti	Rezultatīvie rādītāji	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.4.1.3. Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte	1. ūdens objektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars, %	38	39	40	39	50	60	72	88

projekti un 3 vēsturisko piesārņoto vietu sanācijas projekti, samazinot virszemes un pazemes ŪO piesārņojuma riskus.

VSID īstenošanas laikā ir mainījusies ŪO ekoloģiskās kvalitātes noteikšanas metodoloģija – būtiski papildināta kvalitātes vērtēšanas sistēma, iekļaujot tajā vairākus, iepriekš iztrūkstošos kvalitātes elementus – ezeru makrozoobentosu, upju un ezeru makrofitus, kā arī veikti uzlabojumi datu analīzes metodoloģijā. Tajā pašā laikā jānorāda, ka, trūkstot finansējumam un pieaugot prasībām attiecībā uz prioritāro vielu¹⁸ monitoringu, apsekoto ŪO skaits būtiski samazinājies – liela daļa ūdensobjektu 2009.–2014. gada monitoringa ciklā nav apsekoti pat vienu reizi. Izstrādājot UBA apsaimniekošanas plānus 2016.–2021. gadam, datu trūkuma dēļ ŪO kvalitāte tika vērtēta, balstoties uz 2006.–2008. gada datiem, piemērojot tiem jauno kvalitātes vērtēšanas sistēmu, un atsevišķos gadījumos – uz ekspertu vērtējumu.

Pieejamie dati liecina, ka lielākā daļa upju un ezeru ŪO visos UBA atbilst vidējās ekoloģiskās kvalitātes klasei. Virszemes ŪO ar augstu vai labu kvalitāti skaits kopumā ir saglabājies praktiski nemainīgs – attiecīgi 21,4% un 21,0% (3.7. tabula). Novērojams, ka, skatot ŪO iedalījumu kvalitātes klasēs, kopumā samazinājies ŪO skaits ar ļoti sliktu kvalitāti un pieaudzis ŪO skaits vidējās kvalitātes klasē.

3.7. tabula. Virszemes ŪO ar augstu vai labu kvalitāti skaits UBA

Datu periods	Daugava	Gauja	Lielupe	Venta	Kopā	%
2006.–2008.	44	31	6	16	97	21,0
2009.–2014.	51	28	5	15	99	21,4

Saskaņā ar izmainīto monitoringa metodoloģiju, kas ļauj veikt esošajai situācijai atbilstošu ūdeņu kvalitātes novērtējumu, pārvērtējot Latvijas upju un ezeru kvalitāti, 2006.–2008. gadā ŪO ar labu un augstu ekoloģisko kvalitāti īpatsvars no kopējā ŪO skaita bija 21,0%, nevis 38,0%, kā norādīts “Vides politikas pamatnostādnes 2009.–2015. gadam”, bet 2009.–2014. gadā – 21,4% (3.7. tabula). Lai gan ŪO kvalitāti 2006.–2008. gadā pārvērtēja, tiešā veidā abi novērtējumi nav salīdzināmi, jo ir mainījusies gan novērtēšanas metodoloģija, gan būtiski pieaudzis datu apjoms par ūdeņu bioloģiskās kvalitātes rādītājiem tieši pēdējos gados. Turklāt ES fondu ieguldījumu ietekmi uz ŪO kvalitāti varēs noteikt tikai ilgtermiņā – izmaiņas dabas procesos ir ilgstošas, t.i., šo uzraudzības rādītāju nevar sasaitēt ar 3 DP investīcijām.

Tā kā šobrīd objektīvi nevar noteikt ES fondu ieguldījumu ietekmi uz ŪO kvalitātes izmaiņām (rādītāja izmaiņas būs identificējamās, gatavojot UBA apsaimniekošanas plānus pēc 2021. gada), atbilstoši aktivitāšu sasniegtajiem uzraudzības rādītājiem var tikai indikatīvi prognozēt, ka VSID kopumā būs pozitīva ietekme uz ŪO kvalitāti:

- no NAI vidē novadītais N_{kop} samazinājies no 3462 t 2008. gadā līdz 1188 t 2015. gadā un P_{kop} – no 315 t 2008. gadā līdz 143 t 2015. gadā, BSP_5 samazinājies no 1681 t 2008. gadā līdz 915 t 2015. gadā (3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāte);
- veikta piesārņotās augsnes sanācija – izgāztuvju rekultivācija 124,0 ha platībā un 86,1 ha platībā vēsturiski piesārņoto vietu sanācija, samazinot ŪO piesārņošanas draudus.

Viennozīmīgi nav vērtējama plūdu riska mazināšanas projektu ietekme uz ŪO kvalitāti, jo pretplūdu un citu hidrotehnisko būvju būvniecības rezultātā notiek papildu izmaiņas ūdensobjektu krastos, gultnē, hidroloģiskajā režīmā u.tml., kas var negatīvi ietekmēt ŪO stāvokļa vērtējumu.

¹⁸ prioritārās vielas — ķīmiskās vielas, kas rada būtisku risku ūdens videi, arī ūdens videi īpaši bīstamas vielas, Ūdens apsaimniekošanas likums (2002)

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

ES fondu ieguldījumu uzraudzībai un ietekmes novērtēšanai turpmāk neizmantot:

- 1) konkrētas politikas ietekmes (sintētiskus) rādītājus, kas atkarīgi no dažādām investīcijas jomām un citiem blakus apstākļiem, piemēram, klimata pārmaiņām;
- 2) uzraudzības rādītājus, kuru sasniegšanas progresu iespējams identificēt tikai termiņā, kas pārsniedz atbilstošā ES fondu plānošanas perioda pēcieviešanas uzraudzības periodu.

3.3. Atjaunojamo energoresursu izmantošana, siltumnīcefekta gāzu emisijas

VSID un DP *ex-ante* izvērtējumā tiešās ietekmes identificētas saistībā ar 2 DP uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātēm, kad iespējams energoresursu patēriņa pieaugums, un 3 DP pasākumu īstenošanu, kas rada priekšnosacījumus dabas resursu taupīgai, energoefektīvai un zemu emisiju saimnieciskajai darbībai. Saskaņā ar *ex-ante* izvērtējumu ilglaicīgu pozitīvu ietekmi nodrošinās pasākumi, kas veicinās dabas un energoresursu racionālu izmantošanu, energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, kā arī ilgtspējīgas transporta sistēmas attīstības pasākumi.

VSID ietvaros būtiska ietekme uz SEG emisiju samazinājumu un AER izmantošanas veicināšanu ir Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajām aktivitātēm:

- 3.4.4.1. aktivitāte “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk – 3.4.1.1. aktivitāte),
- 3.4.4.2. aktivitāte “Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk – 3.4.1.2. aktivitāte),
- 3.5.2.1. aktivitāte “Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” (turpmāk – 3.5.2.1. aktivitāte),
- 3.5.2.2. aktivitāte “Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” (turpmāk – 3.5.2.2. aktivitāte).

Arī Satiksmes ministrijas pārziņā esošo aktivitāšu īstenošana var ietekmēt SEG emisijas:

- 3.2.1.1. aktivitāte “Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” (turpmāk – 3.2.1.1. aktivitāte),
- 3.2.1.2. aktivitāte “Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās” (turpmāk – 3.2.1.2. aktivitāte),
- 3.2.1.3.1. apakšaktivitāte “Satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās ārpus Rīgas” (turpmāk – 3.2.1.3.1. aktivitāte),
- 3.2.1.3.2. apakšaktivitāte “Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā” (turpmāk – 3.2.1.3.2. aktivitāte),
- 3.2.1.5. aktivitāte “Publiskais transports ārpus Rīgas” (turpmāk – 3.2.1.5. aktivitāte),
- 3.3.1.1. aktivitāte “TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi” (turpmāk – 3.3.1.1. aktivitāte),
- 3.3.1.5. aktivitāte “Pilsētu infrastruktūras uzlabojumi sasaistei ar TEN-T” (turpmāk – 3.3.1.5. aktivitāte)

Papildu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu rada ēku rekonstrukcijas projekti reģionālo attīstību veicinošu aktivitāšu ietvaros (3.1.4.3. aktivitāte, 3.1.4.4. aktivitāte, 3.1.5.3.1. apakšaktivitāte “Stacionārās veselības aprūpes attīstība”, 3.6.1.1. aktivitāte, 3.6.1.2. aktivitāte, 3.6.2.1. aktivitāte), kā arī ietekme ir iespējama 3.5.1.2.1. un 3.5.1.2.2. apakšaktivitātei.

Plānošanas periodā kopumā īstenoti 923 energoefektivitātes paaugstināšanas projekti, 10 AER ieviešanas projekti, 94 projekti, kuru ietvaros īstenoti rekonstrukciju projekti, tostarp mazinot energoresursu patēriņu, 7 velosipēdu infrastruktūras attīstības projekti, kā arī 28 pētniecības projekti ar mērķi mazināt SEG emisijas un 5 uzņēmējdarbības atbalsta projekti (*1.3. tabula*).

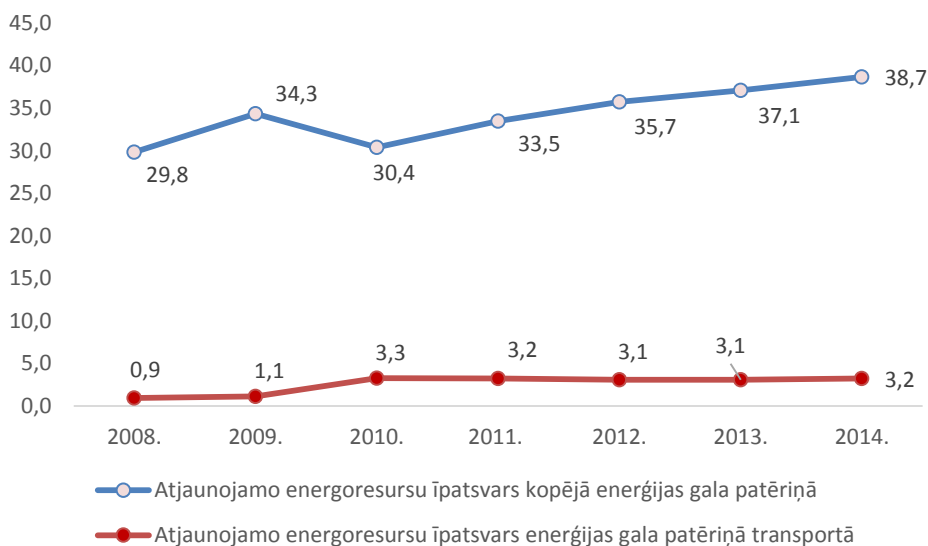
3.3.1. Atjaunojamo energoresursu izmantošana¹⁹

Latvijas vispārējais mērķis ir palielināt no AER saražotās enerģijas īpatsvaru no 32,6% 2005. gadā līdz 40,0% 2020. gadā enerģijas bruto galapatēriņā²⁰ (2013.–2014. gada periodā jāsasniedz 34,8%, 2015.–2016. gada periodā 35,9% un 2017.–2018. gada periodā 37,4%) (rādītājs – “Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā”). Savukārt transporta sektorā līdz 2020. gadam AER īpatsvaram jāsasniedz vismaz 10,0% no enerģijas bruto galapatēriņa transportā (2014. gadā sasniegts 3,2%).

3.8. tabula. AER īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā

Rādītāja nosaukums	Mērķis (2015.–2016.)	Izpilde 2014. gadā
Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā	35,9 %	38,7%

Saskaņā ar CSP datiem AER īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā Latvijā 2014. gadā ir sasniedzis 38,7% (3.8. tabula, 3.6. attēls), t.i., šī rādītāja izpilde sasniegusi 111,0%. Savukārt 2020. gada mērķa – no AER saražotās enerģijas īpatsvaram enerģijas galapatēriņā 40,0% – izpilde 2014. gadā ir 96,8%.

3.6. attēls. Rādītāja “Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā” sasniegšanas progress

AER īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā palielinājies no 29,8% 2008. gadā līdz 38,7% 2014. gadā jeb rādītājs pieaudzis par 8,9%.

Šo rādītāju vistiešāk ietekmē 3.5.2.2. aktivitātes īstenošana, kuras uzraudzības rādītāju izpilde, pabeidzot 10 projektus, sasniegusi 222,2% rādītājam “Uzstādīto atjaunojamās energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel” un 49,6% rādītājam “Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars” (3.9. tabula).

¹⁹ CSP: Tikai 2017. gada sākumā, izmantojot Eurostat noteikto aprēķinu programmu, tiks aprēķināts AER īpatsvars par 2015. gadu.

²⁰ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par AER izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ direktīvu 2001/77/EK un 2003/30/EK izmanto rādītāju „atjaunojamās enerģijas īpatsvars no kopējā enerģijas bruto gala patēriņa”.

3.9. tabula. 3.5.2. pasākuma “Enerģētika” 3.5.2.2. aktivitātes “Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” uzraudzības rādītāji

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde	
	2007.-2013.	2015.	%	
Uzstādīto atjaunojamus energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWeI	16,0	35,6	222,2%	
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,5	1,2	49,6%	

Tā kā energoapgādē lielu siltuma īpatsvaru nodrošina tieši centralizētās siltumapgādes sistēmas, kas izmanto fosilos enerģijas resursus, siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšana un siltumenerģijas patēriņa samazinājums ēkās samazina fosilās enerģijas patēriņu, HP IA rādītāju “Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā” ietekmē arī sekmīga 3.4.1.1. aktivitātes, 3.4.4.2. aktivitātes, 3.5.2.1.1. apakšaktivitātes “Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” (turpmāk – 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte) un 3.5.2.1.2. apakšaktivitātes “Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” (turpmāk – 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte) īstenošana (3.11. tabula).

3.3.2. SEG emisijas

Latvijai, saskaņā ar Kioto protokolu²¹, individuāli vai kopā ar citām valstīm periodā no 2008.–2012. gadam jāsasniedz emisiju līmenis, kas ir par 8,0% zem 1990. gada līmeņa, t.i., 23 836,4 Gg CO₂ ekvivalenta gadā (3 DP ietekmes rādītājs – Siltumnīcefekta gāzu emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības). Sākot ar 2013. gadu, Latvijas mērķis²² ir ierobežot valsts kopējās SEG emisijas, lai 2020. gadā tās nepārsniegtu 12,2 Mt CO₂ ekvivalenta²³. Saskaņā ar 2015. gadā noziņoto Eiropas Vides aģentūrai²⁴ 2015. gada SEG emisijas nepārsniedz noteiktās saistības (3.10. tabula), t.i., rādītājs ir izpildīts.

3.10. tabula. Latvijas saistības SEG emisiju samazināšanai, Gg CO₂ ekvivalenta gadā

Rādītājs, Gg CO ₂ ekvivalenta gadā	Kioto protokola periodam 2008.-2012. gadam			Kioto protokola periodam 2013.-2020. gadam		
	Plāns 2012. gadā	Izpilde 2012. gadā	Izpilde %	Plāns 2020. gadā	Izpilde 2015. gadā	Izpilde %
Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības	23 836	10 980	100%	12 200	11 522	100%

Kopējās SEG emisijas enerģētikas nozarē un transporta radītās emisijas 2015. gadā samazinājās par 14% salīdzinot ar 2008. gadu. SEG emisiju izmaiņas galvenokārt saistītas ar valsts ekonomisko situāciju, energoapgādes struktūru un klimatiskajiem apstākļiem, savukārt transporta nozarē kopējās SEG emisijas ietekmē degvielas patēriņš (3.7. attēls).

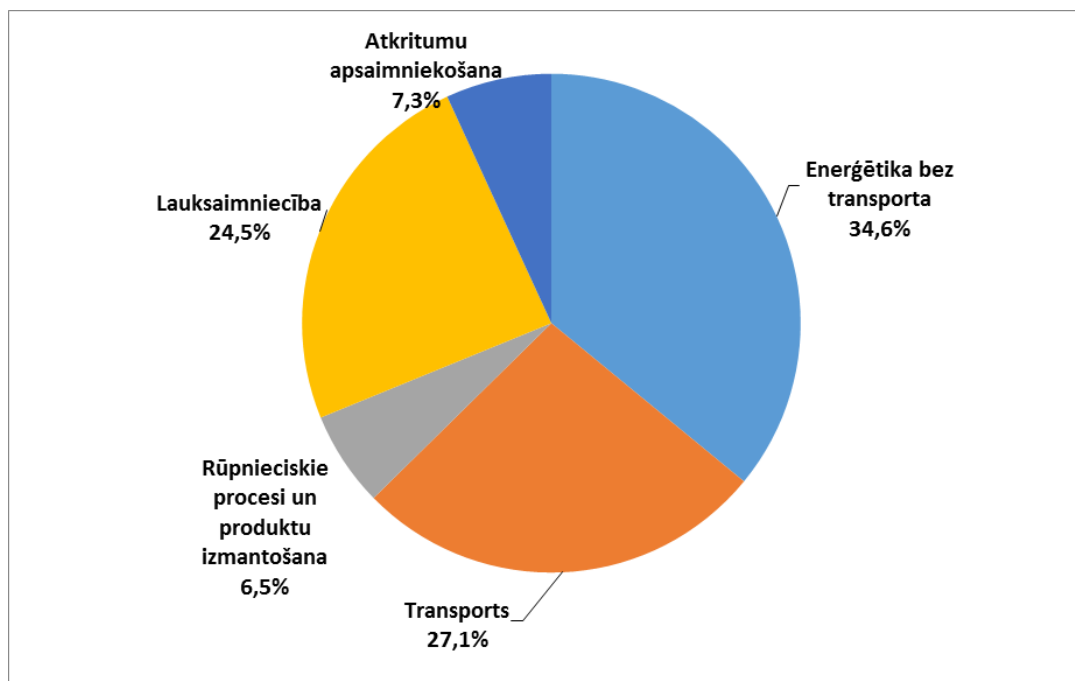
SEG emisiju samazināšanās ekonomikā sasniedzama galvenokārt ar pasākumiem, samazinot enerģijas patēriņu, palielinot AER īpatsvaru un uzlabojot energoefektivitāti enerģijas ražošanā un lietošanā, kā arī uzlabojot transporta infrastruktūru.

²¹ ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām protokols, kas tika izveidots kā līdzeklis cīņā pret globālo sasilšanu.

²² SEG emisiju mērķis neietver zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares radītās emisijas un piesaisti.

²³ Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 26. marta rīkojumu Nr. 130 “Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam”.

²⁴ http://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/mmr/art08_proxy/envv5gjkq/

3.7. attēls. SEG emisiju sadalījums 2015. gadā atbilstoši nozarēm²⁵

Galvenie pasākumi SEG emisiju samazināšanai DP ietvaros ir ēku renovācijas pasākumi, efektīvu un videi draudzīgu tehnoloģiju izstrāde un ieviešana, AER īpatsvara palielināšana energoresursu bilancē un energoresursu efektīva un racionāla izmantošana.

Sasniegto aktivitāšu/apakšaktivitāšu uzraudzības rādītāju izpilde liecina par DP ietvaros īstenoto darbību pozitīvo ietekmi (3.11. tabula).

3.11. tabula. Uzraudzības rādītāji ar potenciālu ietekmi uz SEG emisijām

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas, skaits	200,0	212,0	106,0%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, skaits	120,0	740,0	616,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās, %	15,0	44,1	294,0%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas, skaits	73,0	54,0	74,0%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās, MWh gadā, %	2,0	43,97	2198,5%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160,0	149,8	93,7%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500,0	286,7	57,3%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos, %	16,0	14,9	101,3%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos	80,0	89,5	111,8%
Uzstādīto atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16,0	35,6	222,2%
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,5	1,2	49,6%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceliņi, km	49,0	65,7	134,1%

²⁵ Indikatīvais novērtējums saskaņā ar aptuveno SEG inventarizāciju

Ēku un siltumtīklu energoefektivitātes pasākumu ietekme ir tieši pozitīva un novērtējama jau īstermiņā, bet tā kā nav uzkrāti dati par projektu ietekmi uz SEG emisijām, tika veikts indikatīvs atsevišķu aktivitāšu ietekmes kvantitatīvs izvērtējums – ietekmes modelēšana, balstoties uz iepriekšējo apkopoto pieredzi par ietaupījumiem energoefektivitātes pasākumos²⁶ (3.12. tabula).

Pieņemot, ka lielākā daļa DP ietvaros renovēto ēku ir pieslēgtas centralizētās siltumapgādes tīkliem (oglekļa dioksīda CO₂ emisiju faktors 0,264 t/MWh), novērtētais ikgadējais CO₂ emisiju ietaupījums no DP ēku energoefektivitātes paaugstināšanas aktivitātēm ir 28 tūkst. t gadā, kas veido 2,9% ietaupījumu no kopējām dzīvojamo un publisko ēku ikgadējām CO₂ emisijām vai 0,36% no vidējām 2008.–2013. gada Latvijas CO₂ emisijām. Analizējot energoresursu patēriņa samazinājumu DP ietvaros renovētajās ēkās, ik gadu, sākot ar 2015. gadu, vidēji tiks ietaupīts 0,65% no vidējā mājokļu energoresursu patēriņa un ~0,2% no kopējā Latvijas gala patēriņa.

3.12. tabula. Darbības programmu ietvaros ietaupītais ikgadējais siltumenerģijas patēriņš ēkās un novērstās ikgadējais CO₂ emisijas

Aktivitāte	Aptuvenais ietaupījums gadā, MWh	Ikgadējās samazinātās CO ₂ emisijas DP ietvaros, t
3.4.4.1. Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	85 312	22 522
3.4.4.2. Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	9 288	2 452
3.1.3.2. Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai	688	182
3.1.4.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros	10 492	2 770
Kopā	105 780	27 926

Avots: SIA “Baltijas konsultācijas” un SIA “Konsorts”.

Tā kā projekti tika īstenoti dažādos Latvijas reģionos, kur saistīto siltumavotu un energoavotu struktūra ir dažāda, ir apgrūtināta precīzas ietekmes uz SEG emisijām noteikšana. Taču aptuvenais vērtējums rāda, ka SEG emisijas indikatīvi samazināsies 0,1–0,5% robežās no kopējām emisijām valstī. Negatīvā ietekme uz vidi paredzama no kopējās ekonomiskās aktivitātes pieauguma netiešā veidā, kas tradicionāli saistāma ar energoresursu patēriņu un attiecīgu SEG emisiju palielinājumu, ja netiek mainīta energoapgādes struktūra. Savukārt katlumāju un koģenerācijas staciju infrastruktūras attīstība, sakarā ar pāreju uz biomasas energoresursiem (šķeldu), rada pozitīvu ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu un AER izmantošanas veicināšanu.

Attiecībā uz transporta infrastruktūru, negatīvā ietekme ilgtermiņā var rasties saistībā ar transporta plūsmu pieaugumu, galvenokārt, kravu pārvadājumos. Transporta infrastruktūras uzlabojumiem jau īstermiņā paredzama pozitīva ietekme saistībā ar sastrēgumu mazināšanos un piesārņojuma koncentrācijas novirzīšanu no lielpilsētu centriem uz perifēriju. Izvērtējot autoceļu remontdarbu laikā darbības programmu ietvaros radušās SEG emisijas gaisā²⁷ un salīdzinot ar kopējām transporta sektora radītajām emisijām visā plānošanas perioda laikā (2007.–2013.), darbības programmu īpatsvars veido 0,15% no kopējām valsts transporta sektora emisijām (3.13. tabula). Pie veiktās autoceļu uzlabojumu kopējās struktūras (tādu uzlabojamo ceļu īpatsvars, kas nodrošina SEG emisiju gaisā samazinājumu) viena gada laikā

²⁶ Vidējais vienas ēkas renovācijas rezultātā iegūtais siltumenerģijas ietaupījums ir 172 MWh gadā saskaņā ar LIAA datiem.

²⁷ Novērtējumam tika izmantots ICF Jones&Stokes un Tetra Tech izveidotais rīks „Roadway Construction Emissions Model (Version 7.1.5.1)”. Tā kā transporta sektorā lielāko īpatsvaru (98%–99%) veido CO₂ emisijas, CH₄ un N₂O emisijas netika detalizētāk apskatītas.

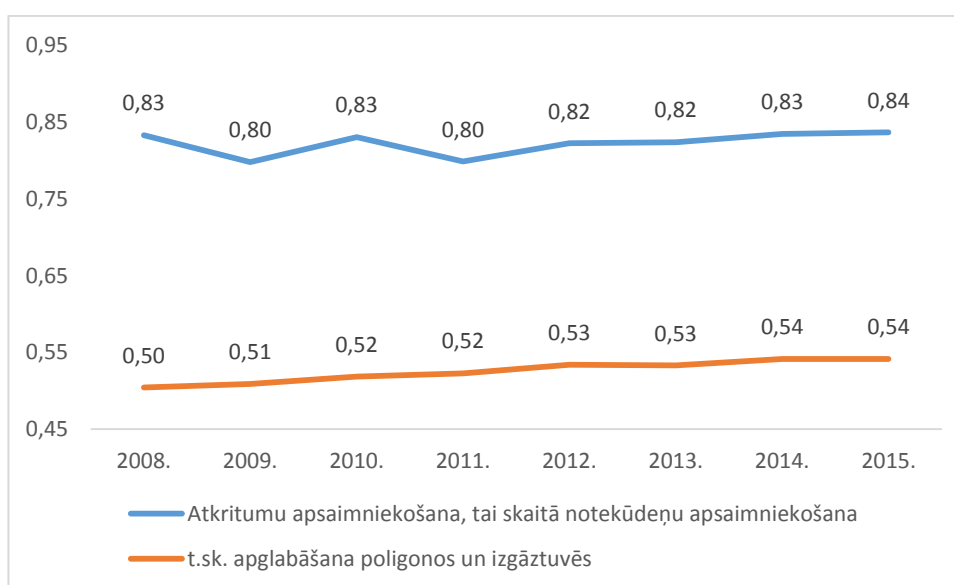
nodrošinātais ikgadējais CO₂ emisiju samazinājums ir atsvēris remontdarbu laikā radītās papildu CO₂ emisijas.

3.13. tabula. Darbības programmu ietvaros izbūvēto un rekonstruēto ceļu remontdarbu ietekme uz CO₂ kopējām emisijām, t

	Autoceļu izbūves un remontdarbu radītās emisijas	Kopējās emisijas transporta sektorā	Īpatsvars no kopējām transporta emisijām periodā, %
CO ₂	33 408	22 027 117	0,15%

Avots: SIA "Baltijas konsultācijas" un SIA "Konsorts" aprēķini DP ietekmes novērtējumam, LVĢMC SEG inventarizācijas ziņojums.

Būtiski mazāku ieguldījumu SEG emisijās salīdzinājumā ar lauksaimniecību un enerģētiku, t.sk. transportu dod SEG emisijas, ko rada atkritumu apsaimniekošana (atbilstoši ANO Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām iekļauta notekūdeņu apsaimniekošana), t.i., SEG emisiju īpatsvars kopējā emisiju apjomā svārstās septiņu līdz astoņu procentu robežās.

3.8. attēls. SEG no atkritumu apglabāšanas atkritumu poligonos un izgāztuvēs, kt CO₂ ekvivalenta gadā²⁸

Tā kā palielinās kopējais sadzīves atkritumu apglabāšanas daudzums atkritumu poligonos, nemainoties atkritumu daudzumam rekultivētajās sadzīves atkritumu izgāztuvēs, tad palielinās SEG emisijas no atkritumu apglabāšanas. (3.8. attēls).

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Lai noteiktu faktisko enerģijas ietaupījumu atbilstoši likumprojektā "Energoefektivitātes likums" noteiktajam energoefektivitātes monitoringa mērķim, ieteicams izveidot vienotu elektronisko informācijas sistēmu, kurā finansējuma saņēmējiem ik gadu sniegt atskaites par pārskata periodā sasniegtajiem energoefektivitātes rādītājiem. Projektu monitoringa pārskata periodu atskaitēs ieteicamie energoefektivitātes rādītāji:

- enerģijas patēriņa samazinājums, MWh un %;
- energoresursa veids (pirms un pēc projekta īstenošanas);
- AER saražotās enerģijas daudzums, MWh un %;
- SEG emisiju ietaupījums, t CO₂ ekvivalents;
- CO₂, CH₄, N₂O un fluorēto gāzu emisiju ietaupījums tonnās, lai konkrētā nozarē novērtētu tās SEG, kuras ir tajā sastopamas.

²⁸ 2015. gadā indikatīvais novērtējums saskaņā ar aptuveno SEG inventarizāciju.

3.4. Atkritumu apsaimniekošana²⁹

VSID un DP *ex-ante* izvērtējumā tika identificēta tieša ietekme, ko var izraisīt 2 DP īstenošana, aktivizējoties uzņēmējdarbībai, kas rada dažāda veida atkritumu apjoma palielināšanos un pārpalikumu rašanos, un ilglaicīga pozitīva ietekme, īstenojot atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzlabošanas pasākumus 3 DP ietvaros. Izvērtējot īstenotos projektus 2 DP ietvaros, potenciāla pozitīva ietekme uz radīto atkritumu daudzumu ir šādām aktivitātēm:

- 2.1.1.1. aktivitāte “Atbalsts zinātnēi un pētniecībai”;
- 2.1.1.3.1. apakšaktivitāte “Zinātnes infrastruktūras attīstība”;
- 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte “Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā”;
- 2.1.2.2.4. apakšaktivitāte “MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma”;
- 2.1.2.4. aktivitāte “Augstas pievienotās vērtības investīcijas”;

bet ietekme uz ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu – šādām 3 DP aktivitātēm:

- 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte “Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija”;
- 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte “Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība” (turpmāk – 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte);
- 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte “Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” (turpmāk – 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte).

Īstenojot VSID, mērķis bija veicināt atkritumu rašanās samazināšanu; nodrošināt SA savākšanu no 100% pilsētu iedzīvotājiem un vismaz no 80% lauku iedzīvotāju un pārējiem atkritumu ražotājiem, novēršot ietekmi uz vidi, ko rada nelegāli izbērti atkritumi; izveidot atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ar atkritumu poligoniem un nodrošināt atkritumu poligonu prasībām neatbilstošu izgāztuvju slēgšanu un rekultivāciju, kā arī veicināt dalītās atkritumu savākšanas sistēmas attīstību un atkritumu un iepakoējuma pārstrādi.

Kopumā plānošanas periodā īstenoti 114 projekti, kas saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas sistēmas kvalitātes un pieejamības uzlabošanu, t.sk. 13 atkritumu poligonu infrastruktūras attīstības projekti, 18 dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras attīstības projekti, rekultivētas 83 normatīvo aktu prasībām neatbilstošas izgāztuves, kā arī 2 DP ietvaros īstenoti 75 projekti, kas ilgtermiņā ietekmēs radīto atkritumu apjoma samazināšanos (1.3. tabula). 3.5.1.2.2. un 3.5.1.2.3. apakšaktivitātes uzraudzības rādītāju izpildes progress atspoguļots 3.14. tabulā.

3.14. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti, milj.	2,2 (2,0 ³⁰)	2,0	100,0%
Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits	8640,0	1217,0	14,1%
Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)	Vidēji 1 punkts uz 500 iedz.	Vidēji 1 punkts uz 856 iedz.	58,4%

Samazinoties iedzīvotāju skaitam Latvijā par 9% salīdzinājumā ar plānošanas perioda uzsākšanas gadu, aktualizēts rādītājs “Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu

²⁹ Analīzē izmantoti valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” datu apkopojumi un ES fondu finansējuma saņēmēju iesniegtie pārskati par atkritumu apsaimniekošanu (http://www.lv-gmc.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Atkritumi/statistika/3-A%20parskats_2013_12_07_2014.pdf); <http://parissrv.lv-gmc.lv/#viewType=reportIndexView&type=3WA&incrementCounter=1>)

³⁰ Aktualizēts rādītājs proporcionāli iedzīvotāju skaita izmaiņām – deklarēto iedzīvotāju skaits 2015. gada beigās 2,09 milj.

apsaimniekošanas projekti”, kas atbilstoši reālajai situācijai ir 2,0 milj. iedzīvotāju. Rādītājam “Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti” pēc rādītāja aktualizācijas izpilde sasniegusi 100,0%, rādītājam “Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits” – 14,1% un rādītājam “Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)” – 58,4%.

Ietekme uz izvēlētajiem atkritumu apsaimniekošanas sfēras attīstību raksturojošiem rādītājiem – “Radītais sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms”, “Apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums” un “Pārstrādāto sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms” – ir uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātēm un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveides aktivitātēm. Šo rādītāju dinamika saskaņā ar vides aizsardzības valsts statistikas datiem parādīta 3.15. tabulā.

3.15. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas sfēras attīstību raksturojošie rādītāji, tūkst. t

Rādītāja nosaukums	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Radīto visu nebīstamo atkritumu daudzums ³¹	1 369	957	1 131	1 195	1 799	1 902	2 129	2 088
Radīto bīstamo atkritumu daudzums	46	56	55	53	85	109	81	87
Pārstrādāto visu nebīstamo atkritumu daudzums ³¹	598	478	647	734	1 166	1 735	1 895	1 252
Pārstrādāto bīstamo atkritumu daudzums	56	62	54	22	47	87	97	34
Apglabāto visu nebīstamo atkritumu daudzums sadzīves atkritumu poligonos	762	640	620	558	543	528	506	533
Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto visu nebīstamo atkritumu daudzuma samazinājums pret iepriekšējo gadu ³¹	58	122	20	62	15	15	22	18 ³²

Ir vērojama tendence, ka atšķirībā no politikas plānošanas dokumentos uzrādītajām prognozēm³³ atbilstoši statistiskajiem datiem lielāks ir radīto visu nebīstamo atkritumu daudzums un radītais bīstamo atkritumu daudzums, kas ir saistāms ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu un ražošanas pieaugumu, kā arī ar patēriņa pieaugumu. Pozitīvi jāvērtē fakts, ka būtiski lielāks ir pārstrādāto atkritumu daudzums, salīdzinājumā ar prognozēm un mazāks ir tas atkritumu daudzums, kas tiek apglabāts atkritumu apglabāšanas poligonos. Ietekmes rādītāja “Kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu” izmaiņu tendence nav viennozīmīga, jo atsevišķos gados šī rādītāja vērtība būtiski atšķiras – no 15 tūkst. t līdz pat 122 tūkst. t.

³¹ Uzskaitīti visi nebīstamie atkritumi, kas ietver gan sadzīves, gan ražošanas atkritumus.

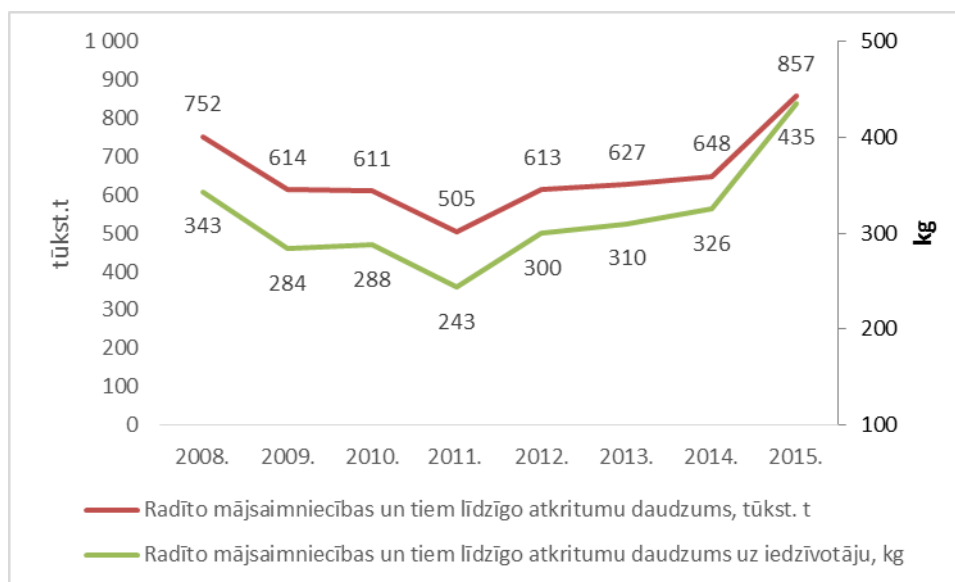
³² Vidēji gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu.

³³ Vides politikas pamatnostādnes 2009. -2015. gadam

<http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/files/text/dokumenti//Pamatnostadnes-WWW.doc>

Politikas rezultāti	Rezultatīvie rādītāji	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.4.1.1. Nodrošināta racionāla, vidi saudzējoša un ilgtspējīga zemes resursu, zemes dziļu un augsnes izmantošana	1. kopējais apglabāto nebīstamo atkritumu daudzums, tūkst tonnu gadā	810	800	790	785	780	775	770
	2. radītais nebīstamo atkritumu daudzums, tūkst. tonnu gadā	1185	1125	1100	1090	1080	1070	1060
	3. radītais bīstamo atkritumu daudzums, tūkst. tonnu gadā	32	32	32	32	32	32	32
	4. kopējais pārstrādātais nebīstamo atkritumu apjoms, tūkst. tonnu gadā	485	490	495	500	510	520	530

Analizējot Latvijā radīto mājsaimniecības³⁴ un tiem līdzīgo atkritumu (turpmāk tekstā – sadzīves atkritumu³⁵) daudzumu laikā no 2008. līdz 2015. gadam, redzams, ka līdz 2011. gadam šis daudzums samazinājies, bet, sākot ar 2012. gadu, jau novērojama pieaugoša tendence. Līdzīga tendence, ņemot vērā Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju skaita samazināšanos, novērojama sadzīves atkritumu daudzumam uz vienu iedzīvotāju (3.9. attēls). Šo abu rādītāju izmaiņu dinamika korelē ar 2009. gada ekonomisko lejupslīdi un attīstību pēc 2012. gada, kā rezultātā pieaudzis patēriņš un tātad arī radīto atkritumu daudzums.

3.9. attēls. Radīto sadzīves atkritumu daudzumu dinamika, tūkst. t

Analizējot radīto, apglabāto un pārstrādāto sadzīves atkritumu daudzumu Latvijā novērojama tendence, ka palielinās pārstrādāto sadzīves atkritumu daļa un samazinās atkritumu poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daļa no atbilstošajos gados radītajiem sadzīves atkritumiem. Nododot ekspluatācijā visus plānotos sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonus, un, uzlabojot šo poligonu infrastruktūru, tostarp, ierīkojot atkritumu poligonu teritorijās, kā arī ārpus tām atkritumu šķirošanas līnijas apglabāto atkritumu daudzums samazinājies par 107 tūkst. t 2015. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu.

Īstenojot 3.5.1.2.2. un 3.5.1.2.3. apakšaktivitāti, plānošanas periodā ir ierīkoti 67 atkritumu dalītās savākšanas punkti, 5 sadzīves un 2 bīstamo šķiroto atkritumu savākšanas laukumi, 9 kompostēšanas laukumi bioloģiski noārdāmiem atkritumiem, kā arī 20 mehāniskās šķirošanas līnijas un dalīti savākto atkritumu pāršķirošanas iekārtas, kas ilgtermiņā uzlabos ne tikai atkritumu apsaimniekošanas kvalitāti, bet arī veicinās atkritumu pārstrādi un atkritumu atgriešanu saimnieciskajā apritē, t.i., veicinās dabas resursu pārdomātu un efektīvāku izmantošanu.

Lai gan rādītāju “Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits” un “Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)” izpilde ir ļoti zema, saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izvērtējumu kopumā Latvijā izveidots 3071 sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkts, turklāt 50 pašvaldībās tiek nodrošināta dalīto atkritumu savākšana, izmantojot atkritumu savākšanas maršrutus. Republikas pilsētās izvietoti 1138 un novadu teritorijās 1933 sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti. 5 pilsētu un 63 novadu pašvaldībās ar 760 tūkstošiem jeb 37,9% Latvijas

³⁴ Kopējais mājsaimniecības un tiem līdzīgo atkritumu daudzums noteikts, saskaitot 20 atkritumu grupu, kas savākta no atkritumu radītājiem, izslēdzot metāllūžņu daudzumu.

³⁵ Sadzīves atkritumi — mājsaimniecībā, tirdzniecībā, pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi mājsaimniecībās radītajiem atkritumiem.

iedzīvotāju nodrošināta atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūra. Kā apmierinošu atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūru var novērtēt 31 pašvaldībā (996 tūkstoši jeb 49,8% iedzīvotāju), bet 20 pašvaldībās jeb 12,1% Latvijas iedzīvotāju atkritumu dalītā savākšana praktiski vēl nav pieejama. Saskaņā ar pētījumu³⁶ Latvijā vidēji uz 650 iedzīvotājiem ir izveidots viens dalītās atkritumu savākšanas punkts, t.i., gan ar ES fondu gan atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu finansējumu, rādītāja “Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (Iedzīvotāju skaits uz vienu dalītās atkritumu savākšanas punktu)” izpilde sasniedz 70,0%.

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Rekomendējams:

- 1) savlaicīgi identificēt dažādu veidu atkritumu rašanās daudzumu un pārstrādes iespējas, lai ES fondu ietvaros atbalstītu adekvātu atkritumu pārstrādes jaudu izveidi;
- 2) saskaņot ES fondu finansēšanas nosacījumus ar atkritumu apsaimniekošanā iesaistīto uzņēmumu iespējām īstenot projektus atbilstoši spēkā esošajai normatīvajai bāzei;
- 3) uzlabot vides aizsardzības valsts statistiku atkritumu apsaimniekošanas jomā, it īpaši attiecībā uz pārstrādi, reģenerāciju, sadedzināšanu un eksportu, lai būtu iespējams operatīvi sekot gan detalizētai atkritumu plūsmai, gan pārstrādes un reģenerācijas jaudām.

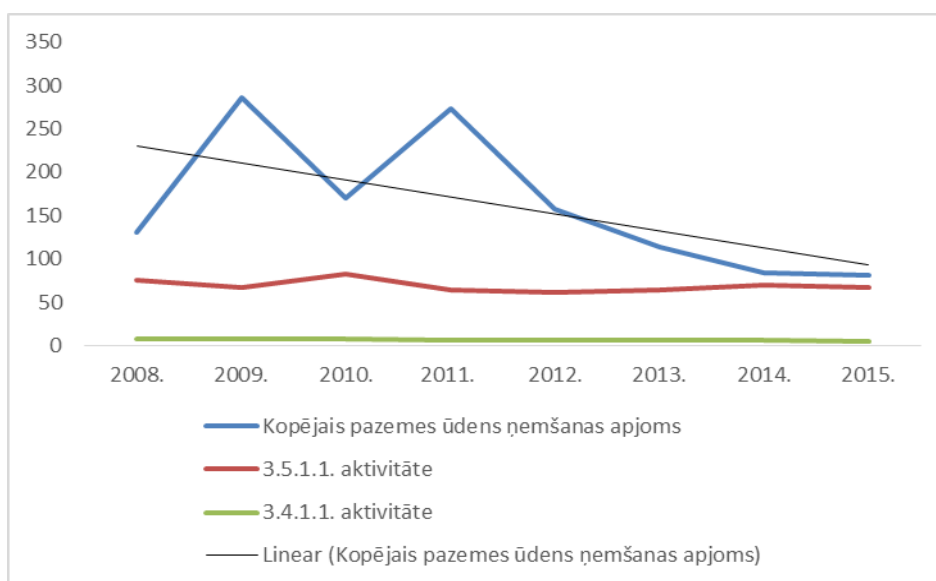
3.5. Dabas resursu izmantošana

3.5.1. Pazemes ūdens ņemšanas apjoms³⁷

Analizējot valsts statistiskā pārskata kopsavilkumus par ūdens resursu lietošanu, laika posmā no 2008. līdz 2015. gadam kopējā pazemes ūdens ņemšanas apjoma samazināšanās būtiski pārsniedz politikas plānošanas dokumentos uzrādītās prognozes (samazināšanās no 131 milj.m³ 2008. gadā līdz 81 milj.m³ 2015. gadā) (skatīt 3.16. tabulu). “Vides politikas pamatnostādnes 2009.–2015. gadam” plāns paredzēja Latvijā pazemes ūdens ņemšanas apjomu 2013. gadā samazināt par ~3,7% salīdzinājumā ar 2008. gadu. 3.4.1.1. aktivitātes aptvertajās apdzīvotajās vietās un 3.5.1.1. aktivitātes aptvertajās aglomerācijās pazemes ūdens ņemšanas apjoms samazinājies no 82 milj. m³ 2008. gadā līdz 72 milj. m³ 2015. gadā, t.i., par 12,2%, bet kopumā valstī atbilstoši valsts statistikai – pazemes ūdens ņemšanas apjoms samazinājies par 38,2% salīdzinājumā ar 2008. gadu.

³⁶ „Eiropas Savienības fondu 2014.-2020. gada finanšu plānošanas perioda potenciāli atbalstāmo vides aizsardzības aktivitāšu ekonomisko ieguvumu novērtējums.”, SIA GEO Consultants.

³⁷ Analīzē izmantoti valsts statistiskā pārskata „Nr.2 – Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu” datu apkopojumi un ES fondu finansējuma saņēmēju iesniegtie pārskati (<http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=water2reports&incrementCounter=1>)

3.10. attēls. Paņemtā ūdens apjoma dinamika, milj. m³

Analizējot 3 DP 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātes īstenošanas projektu ietvaros paņemto pazemes ūdens apjomu, redzams, ka šis apjoms būtiski ir samazinājies. Vienlaikus šajā laikā ir samazinājies iedzīvotāju skaits, iedzīvotājiem izmainījušies ūdens lietošanas paradumi, ekonomiskās krīzes laikā samazinājās ražošana (3.10. attēls). Īstenojot ūdenssaimniecības infrastruktūras projektus, t.i., pārbūvējot ūdensapgādes tīklus, tiek samazināti arī ūdens zudumi ūdensapgādes sistēmās. Turklāt ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedzšie komersanti uzlabo arī ūdens patēriņa uzskaites sistēmu, kas veicina iedzīvotājus un uzņēmumus ekonomēt dabas resursus. Saskaņā ar vides aizsardzības valsts statistikas pārskatiem ūdens zudumi 3.5.1.1. aktivitātes centralizētajās ūdensapgādes sistēmās samazinājušies no 23% 2008. gadā līdz 13% 2015. gadā.

3.16. tabula. Pazemes ūdens ņemtais apjoms, milj. m³ gadā

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Plāns - Pazemes ūdens ņemšanas apjoms Latvijā ³⁸	108	107	106	105	104	104	103	103
Pazemes ūdens ņemšanas apjoms Latvijā	131	286	170	273	158	114	83	81
Kopā 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāte	82	73	89	70	68	69	76	72

Ieguldot ES fondu finansējumu ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektos, bija plānots palielināt to Latvijas iedzīvotāju īpatsvaru, kuriem ir pieejami kvalitatīvi ūdensapgādes pakalpojumi no 44% bāzes gadā (2004. gads) līdz 68% plānošanas perioda beigās. Pabeidzot projektus, rādītājs "Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi" sasniedzis 74,9%, jeb atbilstoši aktualizētajam iedzīvotāju skaitam Latvijā – 1,57 milj. Latvijas iedzīvotāju nodrošināta kvalitatīvu ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība (pārklājums).

3 DP rādītāju izpilde atbilstoši rādītāju aktualizācijai sasniegusi 100,0% rādītājam "Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti" un 110,1% rādītājam "Iedzīvotāju

³⁸ Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam

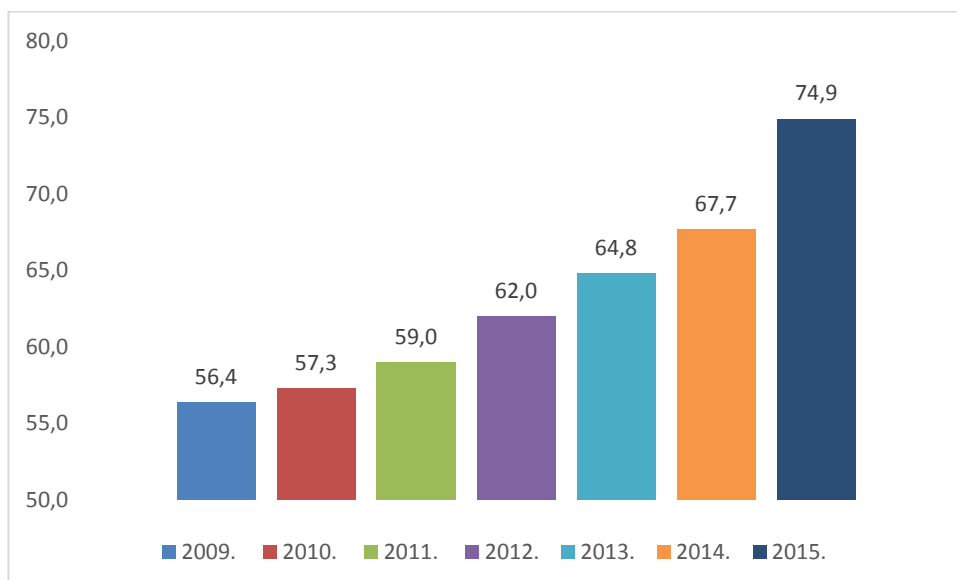
<http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/files/text/dokumenti/Pamatnostadnes-WWW.doc>

īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” (3.17. tabula).

3.17. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz pazemes ūdens ņemšanas apjomu

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, %	68,0	74,9	110,1%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj. ³⁹	1,81 (1,66 ⁴⁰)	1,66	100,0%

Pabeidzot 2007.–2013. gada 3.5.1.1. aktivitātes projektus, 2015. gadā aglomerācijās ar CE>2000 kvalitatīvu ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība (pārklājums) palielinājusies vidēji līdz 95,6% šo aglomerāciju iedzīvotājiem, bet šos pakalpojumus izmanto vidēji 87,8% šo aglomerāciju iedzīvotāju. Savukārt 3.4.1.1. aktivitātes ietvaros kvalitatīvu ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība palielinājusies vidēji līdz 82,0% šo apdzīvoto vietu iedzīvotājiem, bet šos pakalpojumus izmanto vidēji 75,0% apdzīvoto vietu iedzīvotāju.

3.11. attēls. Rādītāja “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” sasniegšanas progress

Rādītājs “Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” pieaudzis no 56,4% 2009. gadā līdz 74,9% 2016. gadā, pārsniedzot plānoto vērtību 2013. gadā (68%) par 6,9% (3.11. attēls un 3.16. tabula).

Kopumā Latvijā kvalitatīvus centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus faktiski izmanto 68,8% iedzīvotāju.

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Lai uzlabotu ietekmes novērtēšanu, rekomendējams:

- 1) izmantot par uzraudzības rādītāju faktiskos centralizēto ūdensapgādes sistēmu pakalpojumu izmantotājus ūdensapgādes apkalpošanas teritorijā, atsakoties no šo pakalpojumu pieejamības (pārklājums) analīzes,

³⁹ Ja konkrētā aglomerācijā un apdzīvotā vietā 2007.-2013. gada plānošanas periodā tiek īstenotas vairākas ūdenssaimniecības attīstības kārtas, rādītājā iedzīvotāju skaitu iekļauj tikai vienu reizi.

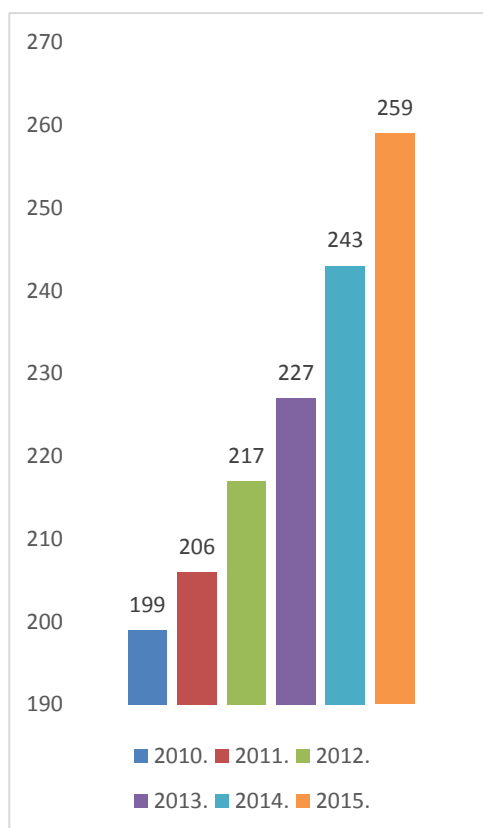
⁴⁰ Aktualizēts rādītājs.

- 3) uzkrāt sekundāros datus – ūdensapgādes apkalpošanas teritorijā deklarētie iedzīvotāji, ūdens zudumu apjoms, ņemtais ūdens daudzums no dabīgajiem ūdens avotiem, pārdotais ūdens daudzums, ūdens patēriņš tehniskajām vajadzībām – ražošanas produkcijā vai procesā paliekošie ūdeņi.

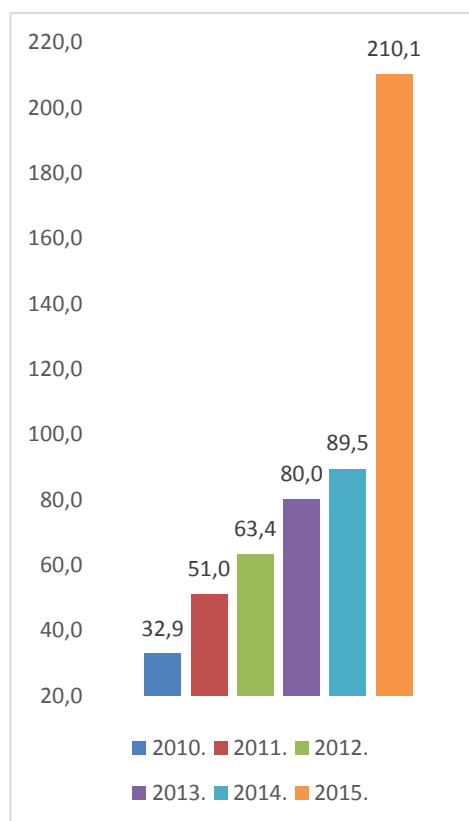
3.5.2. Sanēto, rekultivēto piesārņoto teritoriju platība

Rādītāju “Sanēto, rekultivēto piesārņoto vietu platība” ietekmē 3.3.1.6. aktivitātes, 3.4.1.4. aktivitātes un 3.5.1.2.1. apakšaktivitātes īstenošana.

Plānošanas periodā rekultivētas 83 normatīviem aktiem neatbilstošas sadzīves atkritumu izgāztuves ~124,0 ha platībā un sanētas vēsturiski piesārņotās vietas ~86,1 ha platībā, kā rezultātā 210,1 ha platībā būtiski samazināta vides piesārņojuma izplatīšanās (3.12. un 3.13. attēls).

3.12. attēls. Sanēto, rekultivēto piesārņoto vietu platība, ha

3.13. attēls. Rādītāja “rekultivēto atkritumu izgāztuvju skaits” sasniegšanas progress

3.18. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz dabas resursu izmantošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma, ha	85,0	86,1	101,3%
Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits	261,0	259,0	99,2%

Īstenojot projektus, iznākuma rādītāja “Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma” izpilde sasniegusi 101,3% (3.3.1.6. aktivitātes rādītāja izpilde – 78 ha vai – 100%, 3.4.1.4. aktivitātes – 8,1 ha jeb – 115,9%), savukārt 3.5.1.2.1. apakšaktivitātes iznākuma rādītāja “Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits”, kuram ir ietekme uz HP IA rādītāju, izpilde ir 99,2% (3.18. tabula).

3.3.1.6. un 3.4.1.4. aktivitātes un 3.5.1.2.1. apakšaktivitātes rādītāju izpilde apliecina 3 DP *ex-ante* izvērtējumā identificēto ilglaicīgo pozitīvo ietekmi uz vidi, mazinot cilvēka saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi:

- rekultivējot normatīviem aktiem neatbilstošās atkritumu izgāztuves, ierobežota vides piesārņojuma izplatīšanās tālāk no 124 ha lielas platības,
- īstenojot vides attīrīšanas darbus Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuvē, 5 318 m³ apmērā veikta cieto atkritumu izņemšana, attīrīti 111 449 m³ gruntsūdeņu un pāršķirotā 10 400 m³ piesārņotā grunts, 81% piesārņotajā teritorijā esošie atkritumi reģenerēti;
- Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves “Kosmos” teritorijā attīrīti 10 000 m³ piesārņoto ūdeņu un ierobežota piesārņojuma tālāka izplatīšanās, iekapsulējot izgāztuvi, tostarp izbūvējot rievsienu līdz ūdeni necaurīdīgam grunts slānim;
- Liepājas ostas Karostas kanāls attīrīts no mazizmēra un lielizmēra tehnogēnā piesārņojuma 78 ha platībā, bet piesārņotākajā kanāla daļā, kas aptver 10 ha, veikta arī attīrīšana no piesārņotajiem nogulumiem.

Rekomendācijas ietekmes novērtēšanai nākamajiem plānošanas periodiem

Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas procesu uzraudzībai piemērot:

- 1) likvidētā piesārņojuma avota platību,
- 2) piesārņojuma areāla platību – monitoringa datus, kas parādītu piesārņojuma izplatības un koncentrācijas izmaiņas augsnē, pazemes ūdeņos u.tml.,
- 3) sekundāros datus, piemēram, galveno piesārņojumu izraisošo vielu kopējais izņemtais daudzums.

3.5.3. Darbības programmu ietekmes uz bioloģisko daudzveidību izvērtējums

Natura 2000 tīklā jeb Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā Latvijā ir iekļautas 326⁴¹ teritorijas – 4 dabas rezervāti, 4 nacionālie parki, 239 dabas liegumi, 37 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 9 ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un 24 mikroliegumi. Šīm teritorijām ir atšķirīgi aizsardzības un apsaimniekošanas režīmi – no minimāliem ierobežojumiem aizsargājamo ainavu apvidos līdz pat pilnīgam saimnieciskās darbības aizliegumam dabas rezervātos.

Ex-ante izvērtējumā norādīts, ka, īstenojot VSID un DP, transporta, rūpniecības un vides infrastruktūras objektu būvniecība vai pārbūve var samazināt dabas pamatnes teritorijas un radīt stresa situācijas bioloģiskajām sugām, bet netieši radīs tādas vides efektus kā tūrisma un rekreācijas slodzes pieaugums, bioloģisko sugu dzīvotņu fragmentācija un ainavas degradācija. Savukārt ilglaicīgu ietekmi varētu radīt lielu transporta infrastruktūras attīstības projektu realizēšana, kuriem būs nepieciešamas jaunas dabas pamatnes teritorijas.

Tiesā veidā pozitīvi bioloģisko daudzveidību ietekmē 3.4.1.3. aktivitāte “Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas *ex-situ* infrastruktūras izveide” (turpmāk – 3.4.1.3. aktivitāte) un 3.5.1.3. aktivitāte “Infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās” (turpmāk – 3.5.1.3. aktivitāte).

Lai gan pārskata periodā ekonomiskās krīzes apstākļos būtiski tika samazināts finansējums aktivitātēm ar pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tomēr netika mainīti šo aktivitāšu uzraudzības rādītāji (3.19. tabula), kas ir par pamatu rādītāja “Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā” un rādītāja “Antropogēno slodzi samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās” zemajai izpildei.

⁴¹ Nav iekļautas aizsargājamās jūras teritorijas, jo aktivitātes tajās 2007.-2013. gadā netika īstenotas.

3.19. tabula. Uzraudzības rādītāju ar ietekmi uz bioloģisko daudzveidību progress

Rādītāja nosaukums	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā, skaits	18 000	1 850	10,3
Antropogēno slodži samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās, skaits	50	3	6,0
Natura 2000 teritorijas, uz kurām vērsti antropogēno slodži samazinošie projekti, skaits	35	45	128,6
Optimālu uzturēšanas apstākļu nodrošināšana augu un dzīvnieku kolekcijām, skaits	5	5	100,0

Lai uzlabotu ieviešanas efektivitāti, 3.5.1.3. aktivitātes ietvaros tika īstenoti trīs lielāki projekti (plānoto 50 projektu vietā) 45 (plānoto 35 teritoriju vietā) Natura 2000 teritorijās, no kurām 2 ir dabas rezervāti, 4 nacionālie parki, 21 dabas liegums, 16 dabas parki, 1 aizsargājamo ainavu apvidus un 1 ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis.

Novirzot apmeklētājus uz mazāk jutīgām teritorijām, tika plānots samazināt augsnes eroziju, kā arī saglabāt reto un aizsargājamo sugu un biotopu atradnes īpaši aizsargājamās Natura 2000 teritorijās. Izveidojot dabas aizsardzības plānos paredzēto infrastruktūru ĪADT, antropogēnās slodzes mazināšanās novērojama vismaz 90% no ĪADT. Visbūtiskākā antropogēnās slodzes samazināšanās ietekme vērojama saistībā ar erozijas mazināšanos, bet apmēram pusē ĪADT vērojama arī eitrofā piesārņojuma samazināšanās un dzīvotņu stāvokļa uzlabošanās. Turklāt jāatzīmē, ka antropogēnās slodzes mazināšanās reti ir novērojama jau nākamajos gados pēc atbilstošo pasākumu īstenošanas, jo pastāv laika nobīdes sugu populāciju atbildes reakcijā uz īstenotajiem pasākumiem, t.i., stāvokļa uzlabošanās vēl būs vērojama ilgtermiņā.

Īstenoto projektu ietvaros, lai novērstu nekontrolētu atkritumu izmešanu un teritoriju piesārņojumu, tika uzstādītas tualetes un atkritumu konteineri, kā arī izveidotas labiekārtotas atpūtas un interaktīvo nodarbību vietas, izveidota infrastruktūra dabas vērošanai, uzstādītas speciālas norobežojošas konstrukcijas autotransportam u.c. Kopumā izveidoti 14 skatu torņi, 24 skatu platformas, tūristu takas 66,7 km garumā, tai skaitā 6,8 km takas, kas piemērotas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kāpnes 7,4 km garuma, laipas 16,2 km garumā, 259 labiekārtotas skatu vietas, 30 stāvlaukumi 19 242 m² platībā, pievedceļi 6,7 km garumā, 271 informācijas stendi, kā arī velosipēdu statīvi, laivu novilkšanas vietas u.tml. Indikatīvie dabas aizsardzības speciālistu novērojumi liecina, ka sabiedrība atzinīgi novērtējusi izveidoto infrastruktūru, to aktīvi izmantojot brīvā laika aktivitātēm.

Negatīvā ietekme uz bioloģisko daudzveidību iespējama no transporta infrastruktūras attīstības aktivitātēm – 3.2.1.1. aktivitāte “Valsts 1. šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana” un 3.3.1.1. aktivitāte “TEN-T uzlabojumi autoceļu tīklam”. Atsevišķi ir minami ietekmes uz vidi novērtējumi, kas tika realizēti diviem autoceļu izbūves projektiem – “Latgales autoceļa posma “Autoceļš P32–Koknese” un ”Valsts galvenā autoceļa A12 posma Ludza–Terehova rekonstrukcijas un alternatīvā autoceļa posma Ludza–Nirza–Ploski–Terehova ietekmes uz vidi novērtējums”. Atbilstoši šajos IVN projektos konstatētajam, tika veikta esošās situācijas analīze, un izstrādātas rekomendācijas negatīvo ietekmju samazināšanai. “Valsts galvenā autoceļa A12 posma Ludza–Terehova rekonstrukcijas un alternatīvā autoceļa posma Ludza–Nirza–Ploski–Terehova ietekmes uz vidi novērtējumā” tika konstatēts, ka ieteicamākā varianta realizācijas gadījumā ir nozīmīgi riska faktori attiecībā uz īpaši aizsargājamajām sugām, to dzīvotnēm un īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, tāpēc tika sniegta virkne rekomendāciju nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai un, realizējot autoceļa rekonstrukciju, negatīvās ietekmes tika samazinātas līdz minimumam. Savukārt “Latgales autoceļa posma “Autoceļš P32–Koknese” ietekmes uz vidi novērtējumā netika konstatēti būtiski bioloģisko daudzveidību negatīvi ietekmējoši apstākļi.

Rekomendācijas nākamajiem plānošanas periodiem

Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības veicināšanai rekomendējams:

- 1) plānošanas procesā lielāku vērību pievērst tādu investīciju projektu izvērtēšanai, kur indikatīvi paredzama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemērošana, īpašu vērību veltot identificēto negatīvo ietekmju novēršanai vai mazināšanai;
- 2) veicināt apmeklētāju uzskaiti tālākas infrastruktūras attīstības plānošanai.

Ietekmes uz bioloģisko daudzveidību izvērtējuma veikšanai uzkrāt datus par:

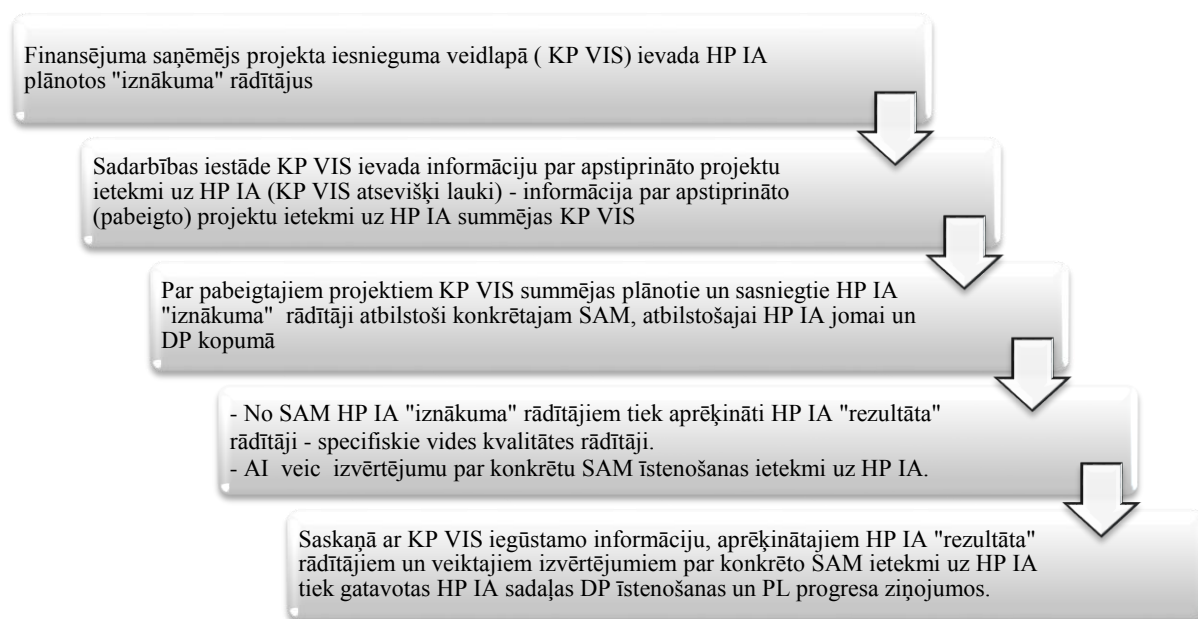
- 1) platību, ko ietekmēs veiktās darbības,
- 2) biotopu skaitu, kas pasargāti no antropoloģiskās ietekmes.

4. Vispārējās rekomendācijas horizontālā principa “Ilgspējīga attīstība” ieviešanas un uzraudzības nodrošināšanā

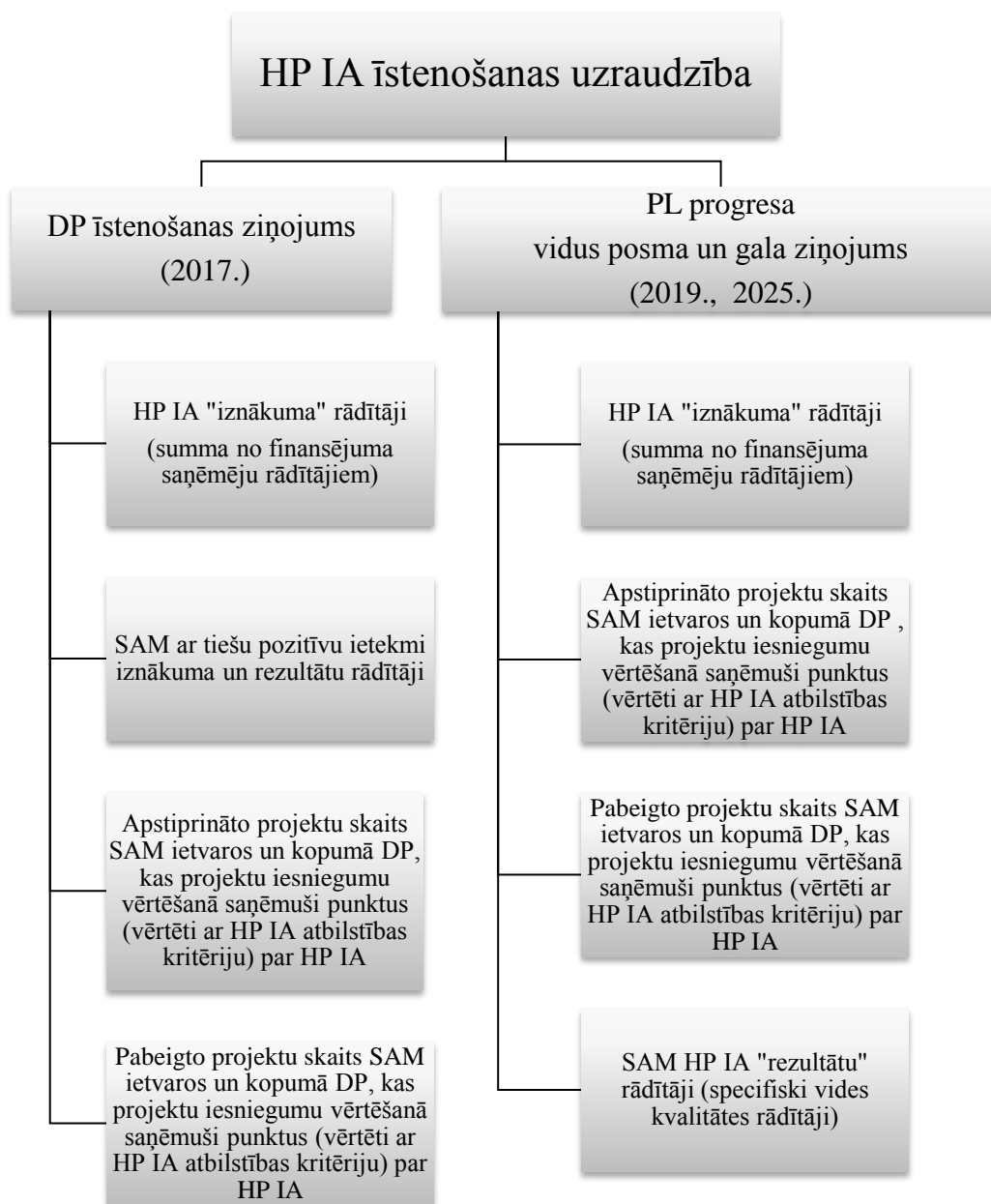
Lai izvairītos no 2007.-2013. gada ES fondu finanšu plānošanas periodā identificētajām problēmām, tiek rekomendēts piemērot šādus nosacījumus:

- 1) atbildīgās iestādes specifiskajiem atbalsta mērķiem nosaka kvantificējamus HP IA rādītājus (t.sk. projektu datus, kurus var izmantot aprēķinos, lai iegūtu HP IA rādītājus) – rādītāju vērtības plāno projektu iesniedzēji (atbalsta saņēmēji);
- 2) visi ar HP IA uzraudzību saistītie rādītāji tiek ievadīti KP VIS;
- 3) pārmērīga administratīvā sloga mazināšanai, atbildīgās iestādes var neizvirzīt konkrētus HP IA rādītājus projektu līmenī, ja tiek nodrošināts kompetents SAM izvērtējums par ietekmi uz vidi;
- 4) kvantificējamus HP IA rādītājus no projektu datiem aprēķina atbildīgā/sadarbības iestāde, kas ikdienā sadarbojas ar projektu iesniedzējiem un finansējuma saņēmējiem, ja KP VIS nav iekļaujams standartizēts aprēķins;
- 5) HP IA koordinējošā iestāde nodrošina attiecīgu metodiku un vadlīniju izstrādi rādītāju aprēķināšanai. Standartizētām situācijām jānodrošina automātiska rādītāju aprēķināšana KP VIS;
- 6) KP VIS obligāti uzkrāj tos rādītājus, kas tiek izmantoti projektu iesniegumu vērtēšanai.

4.1. attēls. HP IA uzraudzības procesa shēma

4.2. attēls. HP IA īstenošanas progresa atspoguļošana

Kopsavilkums

1 DP pasākumu un aktivitāšu īstenošana nerada tiešu ietekmi uz vidi – nav tieši saistītas ar vides aizsardzību, tostarp vides infrastruktūras uzlabošanu vai projektiem, kas ietekmē vides kvalitāti, jo netiek patērēti energoresursi vai palielināts vides (ūdens, gaisa, zemes dziļi u.c.) piesārņojums. Būtiskākie ieguvumi – pozitīvs efekts – ilgtermiņā saistāmi ar vides izglītības un sabiedrības vides apziņas celšanos, t.i., izglītības kvalitātes uzlabošanu un zinātnes attīstību it sevišķi tādu zinātnes nozaru attīstību, kas sekmē dabas un energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu. Netieša pozitīva ietekme ilgtermiņā ir šādām aktivitātēm:

- 1.1.1.2. aktivitāte “Cilvēkresursu piesaiste zinātnei”,
- 1.1.1. pasākums “Zinātnes un pētniecības potenciāla attīstība”,
- 1.1.2. pasākums “Augstākās izglītības attīstība”,
- 1.2.1. pasākums “Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”,
- 1.2.1.2.1. apakšaktivitāte “Vispārējās vidējās izglītības satura reforma, mācību priekšmetu, metodikas un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas uzlabošana”,
- 1.2.1.2.3. apakšaktivitāte “Vispārējās izglītības pedagogu kompetences paaugstināšana un prasmju atjaunošana”,
- 1.5.3.2. aktivitāte “Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana”.

Pozitīvi jāvērtē rādītāja “Pieaudzis studējošo īpatsvars inženierzinātņu, tehnoloģiju, dabaszinātņu izglītības tematiskajās grupās” (izpilde – 210,2%) (1.1.2. pasākums “Augstākās izglītības attīstība”) un “Samazinājies vidējās izglītības absolventu skaits ar zemām vai ļoti zemām prasmēm dabaszinātnēs, matemātikā un svešvalodās” (izpilde – 96,4%) (1.2.1. pasākums “Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”) augstā izpilde (skatīt pielikumu “Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA”).

2 DP nozīmīgākās tiešās ietekmes uz vidi saistāmas ar tautsaimniecības attīstību, savukārt netiešās – ar jaunu inovatīvu tehnoloģiju izstrādi un inovāciju ieviešanu ražojošajā sfērā, kas ilgtermiņā veicinātu dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, radīto atkritumu daudzuma mazināšanu, kā arī energoefektivitātes palielināšanu un vides piesārņojuma un siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanu:

- 2.1.1.1. aktivitāte “Atbalsts zinātnei un pētniecībai”,
- 2.1.2.2.1. apakšaktivitāte “Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde”,
- 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte “Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā”,
- 2.1.2.2.4. apakšaktivitāte “Mikro, mazo un vidējo komersantu jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma”,
- 2.1.2.4. aktivitāte “Augstas pievienotās vērtības investīcijas”,
- 2.3.2.2.1. apakšaktivitāte “Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪAT)”,
- 2.3.2.2.3. apakšaktivitāte “Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai”.

2DP ietvaros 25 projektiem identificēta ietekme uz ūdens piesārņojuma un ūdens zudumu samazinājumu, 75 projektiem – uz atkritumu samazināšanu ražošanas procesā vai to izmantošanu jaunās tehnoloģijās, 15 projektiem – uz gaisa piesārņojuma mazināšanu, 33 projekti ilgtermiņā ietekmēs siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu, 1 projektā pētītas iespējas trokšņa līmeņa mazināšanai. 55 projektu ietvaros radītas energoefektīvas tehnoloģijas un 9 projektos eko-inovācijas⁴² (1.3. tabula).

⁴² Viens projekts var būt vērst uz vairākām vides aizsardzības jomām vienlaicīgi.

2 DP aktivitāšu ietvaros atbalstīto komersantu darbības attīstības ietekmi uz vidi – dabas un energoresursu izmantošanas efektivitātes pieaugumu un ietekmi uz vides kvalitātes rādītājiem, kā arī ieguldījumus zinātnē un pētniecībā jaunu tehnoloģiju izstrādei varēs noteikt tikai, analizējot komercdarbības attīstības tendences un ietekmi ilgtermiņā. Ietekmes noteikšanai piemērojot rādītāju “Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas”, tā izpilde 2015. gadā sasniegusi 105,5%, t.i., atbalstu kopumā saņēmuši 211 komersanti.

3 DP iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kas vidi ietekmē tieši pozitīvi. Šīs aktivitātes saistītas ar ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstību, energoefektivitātes paaugstināšanu un siltumu zudumu mazināšanu, t.i., energoresursu taupīšanu, vides kvalitātes uzlabošanu, uzlabojot notekūdeņu savākšanu un attīrīšanas kvalitāti, sanējot (rekultivējot) vēsturiski piesārņotās vietas (sadzīves atkritumu izgāztuves), kā arī vērstas uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, plūdu apdraudējuma risku samazināšanu un vides monitoringa un kontroles sistēmas tehniskā nodrošinājuma uzlabošanu.

Galvenie sasniegumi 3 DP ieviešanā:

- ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas jomā:
 - ✓ līdz 1,53 milj. palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem Latvijā ir nodrošināta pieejamība (pārklājums) normatīviem aktiem atbilstošiem centralizētajiem kanalizācijas pakalpojumiem (73,1% Latvijas iedzīvotāju nodrošināta pieejamība (pārklājums) normatīviem aktiem atbilstošiem centralizētajiem kanalizācijas pakalpojumiem), faktisko pakalpojumu izmantotāju skaits palielinājies līdz 1,26 milj. iedzīvotāju aglomerācijās ar CE>2000, jeb 84,1% šo aglomerāciju iedzīvotāju;
 - ✓ līdz 1,57 milj. palielināties to iedzīvotāju skaits Latvijā, kuriem ir nodrošināta pieejamība (pārklājums) normatīviem aktiem atbilstošiem centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem (74,9% Latvijas iedzīvotāju nodrošināta pieejamība (pārklājums) normatīviem aktiem atbilstošiem centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem), faktisko pakalpojumu izmantotāju skaits palielinājies līdz 1,32 milj. iedzīvotāju aglomerācijās ar CE>2000, jeb 87,8% šo aglomerāciju iedzīvotāju;
 - ✓ attīstot ūdenssaimniecības infrastruktūru, īstenoto projektu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāte) vidē novadītais N_{kop} samazinājies no 3462 t 2008. gadā līdz 1188 t 2015. gadā, P_{kop} – no 315 t 2008. gadā līdz 143 t 2015. gadā un BSP_5 – no 1681 t 2008. gadā līdz 915 t 2015. gadā;
- ŪO kvalitātes uzlabošanai kopumā darbības programmu īstenošanas laikā pabeigti 534 projekti ar mērķi samazināt no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām virszemes ūdeņos nonākošo piesārņojumu, 86 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijas un vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas projekti;
- plūdu risku mazināšanai realizēti 10 no 13 (jeb nosacīti 80%) identificētajiem “Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālās programmas 2008.–2015. gadam” 1. plūdu riska scenārijam nepieciešamajiem pasākumiem. Turklāt 2016.–2021. gada UBA plūdu riska pārvaldības plānos tikai divās teritorijās – Ādažos un Jelgavā – realizējamiem pasākumiem identificēta augsta prioritāte, t.i., veiktie ieguldījumi sasnieguši izvirzīto mērķi un ir mazināti plūdu draudi;
- Īstenojot normatīviem aktiem neatbilstošu sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivāciju un vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju, novērsta vides piesārņojuma izplatīšanās no 210,1 ha lielas piesārņotas platības;
- 3 DP īstenošanas laikā veikti pasākumi, kas ilgtermiņā projektu pēc ieviešanas uzraudzības 5 gadu periodā var būtiski ietekmēt poligonos apglabājamo atkritumu daudzumu, tostarp kopumā izveidoti 67 atkritumu dalītās vākšanas punkti un 7 laukumi, 9 kompostēšanas laukumi, izbūvētas 20 atkritumu šķirošanas līnijas. Ir vērojama tendence, ka būtiski

palielinājies pārstrādāto atkritumu daudzums salīdzinājumā ar politikas plānošanas dokumentos noteiktajām⁴³ prognozēm un mazāks ir tas atkritumu daudzums, kas tiek apglabāts atkritumu apglabāšanas poligonos;

- 2015. gadā pabeigti 1163 projekti ar tiešu vai netiešu ietekmi uz SEG emisijām, veicinot šo gāzu emisiju samazinājumu, t.i., dodot ieguldījumu Latvijas starptautisko saistību izpildē attiecībā uz SEG emisiju ierobežošanu. Analizējot energoresursu patēriņa samazinājumu DP ietvaros renovētajās ēkās, ik gadu vidēji tiks ietaupīts 0,65% no vidējā mājokļu energoresursu patēriņa, un ~0,2% no kopējā Latvijas gala patēriņa, t.i., SEG emisijas indikatīvi samazināsies 0,1–0,5% robežās no kopējām emisijām valstī. Arī katlumāju un koģenerācijas staciju infrastruktūras attīstība, sakarā ar pāreju uz biomasas energoresursiem (šķeldu), rada pozitīvu ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu un AER izmantošanas veicināšanu. Uzlabojot autoceļu kopējo struktūru (palielinās tādu ceļu īpatsvars, kas nodrošina SEG emisiju gaisā samazinājumu), viena gada laikā nodrošinātais ikgadējais CO₂ emisiju samazinājums ir atsvēris remontdarbu laikā radītās papildu CO₂ emisijas.
 - DP īstenošanas laikā kopumā ieviesti 741 energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, izveidotas 55 energoefektīvas sociālās mājas, rekonstruēti siltumtīkli 149,8 km garumā, kā arī samazināti siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos, uzlabojot energoefektivitāti un samazinot enerģijas patēriņu, netieši dodot ieguldījumu rādītāja “atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā” sasniegšanā;
 - izveidojot dabas aizsardzības plānos paredzēto infrastruktūru ĪADT, antropogēnās slodzes mazināšanās novērojama vismaz 90% no ĪADT. Visbūtiskākā antropogēnās slodzes samazināšanās ietekme vērojama saistībā ar erozijas mazināšanos, bet apmēram pusē ĪADT vērojama arī eitrofā piesārņojuma samazināšanās un dzīvotņu stāvokļa uzlabošanās. Novērojumi liecina, ka sabiedrība atzinīgi novērtējusi izveidoto infrastruktūru, to aktīvi izmantojot brīvā laika aktivitātēm;
 - īstenojot 3.5.1.4.aktivitāti “Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība”, nodrošināti priekšnoteikumi direktīvas:
 - ✓ 2006/11/EK par piesārņojumu, ko rada dažas bīstamas vielas, kuras novada Kopienas ūdens vidē,
 - ✓ 2004/107/EK par arsēnu, kadmiju, dzīvsudrabu, niķeli un policikliskiem aromātiskiem ogļūdeņražiem apkārtējā gaisā,
 - ✓ 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā,
 - ✓ 2008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai,
 - ✓ 96/29/Euratom, kas nosaka drošības pamatstandartus darba ņēmēju un iedzīvotāju veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajām briesmām (šo direktīvu aizstāj Direktīva 2013/59/Euratom, ar ko nosaka drošības pamatstandartus aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajiem draudiem),
 - ✓ 2010/75/EK par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole),
 - ✓ 2008/105/EK par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā un
 - ✓ 2001/81/EK par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām atmosfēru piesārņojošām vielām
- ieviešanai, t.i., rādītāja “Īstenotās ES direktīvas ūdeņu un gaisa stāvokļa kontrolei un uzraudzībai, skaits” izpilde pārsniegusi plānoto un sasniegusi 200%.

⁴³ Vides politikas pamatnostādnes 2009.–2015. gadam

Pielikums

1. tabula. HP IA rādītājus ietekmējošās aktivitātes/apakšaktivitātes

Nr.p.k.	HP IA rādītājs	HP IA rādītāju ietekmējošās aktivitātes
1.	Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā, %	3.5.2.2. aktivitāte "Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība" 3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai"
2.	Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi, %	3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000"
3.	Nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte (ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars), %	3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.3.1.6. aktivitāte "Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana" 3.4.1.4. aktivitāte "Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija" 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.4.1.5.1. apakšaktivitāte "Plūdu risku samazināšana grūti prognozējami vižņu-LEDUS PARĀDĪBU GADĪJUMOS" 3.4.1.5.2. apakšaktivitāte "Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai"
4.	SEG emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības" Kioto protokola pirmā perioda ietvaros, Gg CO ₂ ekvivalenta gadā	3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.1.4.3. aktivitāte "Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros" 3.1.4.4. aktivitāte "Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai" 3.1.5.3.1. apakšaktivitāte "Stacionārās veselības aprūpes attīstība" 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.6.1.1. aktivitāte "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" 3.6.1.2. aktivitāte "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" 3.6.2.1. aktivitāte "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai"
5.	Samazināts ūdens patēriņš, milj. m ³ gadā	3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000"
6.	Kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu, tūkst. t	3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte "Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība"
7.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kas vērsti uz ūdens piesārņojuma samazinājumu un ūdens zudumu samazinājumu	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.1.3.1. apakšaktivitāte "Zinātnes infrastruktūras attīstība" 2.3.2.2.3. apakšaktivitāte "Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai"

Nr.p.k.	HP IA rādītājs	HP IA rādītāju ietekmējošās aktivitātes
		3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.1.4.3. aktivitāte "Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros" 3.1.4.4. aktivitāte "Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai" 3.6.1.1. aktivitāte "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" 3.6.1.2. aktivitāte "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" 3.6.2.1. aktivitāte "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai"
8.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.1.3.1. apakšaktivitāte "Zinātnes infrastruktūras attīstība" 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte "Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā" 2.1.2.2.4. apakšaktivitāte "MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma" 2.1.2.4. aktivitāte "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte "Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība"
9.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kas vērsti uz gaisa piesārņojuma samazinājumu	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 3.2.1.1. aktivitāte "Valsts 1. šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana" 3.2.1.2. aktivitāte "Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās" 3.2.1.3.2. apakšaktivitāte "Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā" 3.2.1.4. aktivitāte "Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana" 3.3.1.1. aktivitāte "TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi" 3.3.1.3. aktivitāte "Lielo ostu infrastruktūras attīstība "Jūras maģistrāļu" ietvaros" 3.3.1.4. aktivitāte "Lidostu infrastruktūras attīstība" 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai"
10.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.3.2.2.3. apakšaktivitāte "Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai" 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.1.4.3. aktivitātei "Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros" 3.1.4.4. aktivitātei "Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai" 3.4.2.1.2. apakšaktivitātei "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.5.1.2.1. apakšaktivitātei "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.5.1.2.2. apakšaktivitātei "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.6.1.1. aktivitātei "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" 3.6.1.2. aktivitātei "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" 3.6.2.1. aktivitātei "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai"
11.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kuriem piešķirti punkti	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte "Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā"

Nr.p.k.	HP IA rādītājs	HP IA rādītāju ietekmējošās aktivitātes
	horizontālajā prioritātē "Ilgtspējīga attīstība"	2.1.2.2.4. apakšaktivitāte "Mikro, mazo un vidējo komersantu jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma" 2.1.2.4. aktivitāte "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" 2.3.2.2. aktivitāte "Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪAT)" 3.1.4.3. aktivitāte "Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros" 3.1.4.4. aktivitāte "Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai" 3.2.1.4. aktivitāte "Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana" 3.3.1.6. aktivitāte "Liepājas karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumi" 3.4.1.3. aktivitāte "Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas ex situ infrastruktūras izveide" 3.4.1.4. aktivitāte "Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija" 3.4.1.5.1. "Plūdu risku samazināšana grūti prognozējamu vižņu-ledus parādību gadījumos" 3.4.1.5.2. "Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai" 3.5.1.3. aktivitāte "Infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās" 3.5.1.4. aktivitāte "Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība" 3.6.1.1. aktivitāte "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" 3.6.2.1. aktivitāte "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai"
12.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kas vērsti uz trokšņa līmeņa samazinājumu	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 3.2.1.1. aktivitāte "Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana" 3.2.1.2. aktivitāte "Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās" 3.2.1.3.1. apakšaktivitāte "Satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās ārpus Rīgas" 3.2.1.3.2. apakšaktivitāte "Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā" 3.3.1.1. aktivitāte "TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi"
13.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kuros kā rādītājs ietverts vides pārvaldības sistēmu un citu brīvprātīgu uz vides aizsardzību vērstu instrumentu ieviešana	Nav identificētas aktivitātes
14.	Apstiprināto (pabeigto) projektu skaits, kuros norādīta labā prakse horizontālās prioritātes "Ilgtspējīga attīstība" īstenošanā	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai"
15.	"Zaļā iepirkuma" principa ieviešanas gadījumu skaits	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība"
16.	Radīto energoefektīvo tehnoloģiju skaits	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.1.3.1. apakšaktivitāte "Zinātnes infrastruktūras attīstība"
17.	Ieviesto eko - inovāciju skaits	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai"
18.	Gaisa piesārņojuma samazinājums (SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , CO, PM _{2,5} , PM ₁₀ , C ₆ H ₆ (μg/m ³)) Vai emisiju samazināšanas gadījumā: SO ₂ , NO _x , CO, PM ₁₀ , PM _{2,5} , nemetāna gaistošie organiskie savienojumi (kg/gadā katrai piesārņojošai vielai)	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 3.2.1.1. aktivitāte "Valsts 1.šķiras autoceļu maršrutu sakārtošana" 3.2.1.2. aktivitāte "Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās" 3.2.1.3.1. apakšaktivitāte "Satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās ārpus Rīgas" 3.2.1.3.2. apakšaktivitāte "Satiksmes drošības uzlabojumi Rīgā" 3.2.1.4. aktivitāte "Mazo ostu infrastruktūras uzlabošana" 3.3.1.1. aktivitāte "TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi" 3.3.1.3. aktivitāte "Lielo ostu infrastruktūras attīstība "Jūras maģistrāļu" ietvaros" 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi"

Nr.p.k.	HP IA rādītājs	HP IA rādītāju ietekmējošās aktivitātes
19.	Ūdeņu apsaimniekošana – biogēno elementu emisiju samazinājums virszemes ūdeņos (N_{kop} un P_{kop}) (kg gadā) – skābekli patērējošo organisko vielu ieneses samazinājums virszemes ūdeņos (BSP_5) (kg gadā) – ūdens zudumu samazinājums (m^3 gadā)	3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000"
20.	Siltumnīcefekta gāzu (CO_2, CH_4, N_2O) emisijas samazinājums ($Gg CO_2$ ekvivalents gadā)	3.4.4.1. aktivitāte "Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.4.4.2. aktivitāte "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte "Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte "Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai" 3.1.4.3. aktivitāte "Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros" 3.1.4.4. aktivitāte "Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai", 3.1.5.3.1. apakšaktivitāte "Stacionārās veselības aprūpes attīstība" 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte "Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība" 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte "Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.6.1.1. aktivitāte "Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai" 3.6.1.2. aktivitāte "Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība" 3.6.2.1. aktivitāte "Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai"
21.	Atkritumu apsaimniekošana – radīto atkritumu (sadzīves un bīstamo atkritumu) apjoma samazinājums (t gadā) – apglabāto sadzīves atkritumu daudzuma samazinājums (t gadā) – radītais sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms (t gadā) – pārstrādāto sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms (t gadā)	2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte "Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā" 2.1.2.2.4. apakšaktivitāte "MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma" 2.1.2.4. aktivitāte "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte "Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība" 2.1.1.1. aktivitāte "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.1.2.2.2. apakšaktivitāte "Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā" 2.1.2.2.4. apakšaktivitāte "MVK jaunu produktu un tehnoloģiju attīstības programma" 2.1.2.4. aktivitāte "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte "Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība" 3.5.1.2.3. apakšaktivitāte "Dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība"
22.	Dabas resursu izmantošana – pazemes ūdens ņemšanas apjoms (tūkst. m^3 gadā) – virszemes ūdens ņemšanas apjoms (tūkst. m^3 gadā)	3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000" 3.4.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000" 3.5.1.1. aktivitāte "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000"

Nr.p.k.	HP IA rādītājs	HP IA rādītāju ietekmējošās aktivitātes
	– sanēto, rekultivēto piesārņoto teritoriju platība (ha)	3.3.1.6. aktivitāte “Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana” 3.4.1.4. aktivitāte “Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte “Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija”
23.	Energoefektivitāte – energoresursu patēriņa samazinājums (%)	3.4.4.1. aktivitāte “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” 3.4.4.2. aktivitāte “Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte “Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” 3.5.2.1.2. apakšaktivitāte “Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” 3.1.4.3. aktivitāte “Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros”, 3.1.4.4. aktivitāte “Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” 3.4.2.1.2. apakšaktivitāte “Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība” 3.5.1.2.2. apakšaktivitāte “Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība” 3.6.1.1. aktivitāte “Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” 3.6.1.2. aktivitāte “Rīgas pilsētas ilgtspējīga attīstība” 3.6.2.1. aktivitāte “Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai”
24.	Citi rādītāji – vides risku samazinājums (plūdu draudu samazinājums) (iedzīvotāju skaits)	3.4.1.5.1. apakšaktivitāte “Plūdu risku samazināšana grūti prognozējami vižņu–ledus parādību gadījumos” 3.4.1.5.2. apakšaktivitāte “Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai”

2. tabula. Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar tiešu pozitīvu ietekmi uz vidi⁴⁴

Aktivitātes uzraudzības rādītājs	Plāns		Izpilde
	2007.-2013.	2015.	%
Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma, ha	85,0	86,1	101,3%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj.	1,66	1,66	100,0%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi (ERAF+KF), %	68,0	74,9	110,1%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, (ERAF+KF), %	64,0	73,1	114,2%
Optimālu uzturēšanas apstākļu nodrošināšana augu un dzīvnieku kolekcijām, kolekciju skaits	5	5	100,0%
Iedzīvotāju skaits, uz kuriem vērsti plūdu samazināšanas projekti, skaits	65 000	68 053	104,7%
Plūdu apdraudēto teritoriju risku samazināšanas projekti, skaits	5	5	100,0%
Rekonstruētie hidrotehnisko būvju kompleksi, skaits	5	7	140,0%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceliņi, km	49,0	65,7	134,1%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, skaits	120	740	616,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās, %	15,0	44,1	294,0%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas, skaits	73	54	74,0%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā), %	2,0	44,0	2198,5%
Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits	261	259	99,2%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti, milj.	2,19	2,01	91,8%
Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits	8640,0	1217,0	14,1%
Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)	Vidēji 1 punkts uz 500 iedz.	Vidēji 1 punkts uz 856 iedz.	58,4%
Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā, skaits	18 000	1 850	10,3
Antropogēno slodzi samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās, skaits	50	3	6,0
Natura 2000 teritorijas, uz kurām vērsti antropogēno slodzi samazinošie projekti, skaits	35	45	128,6
Īstenotās ES direktīvas ūdeņu un gaisa stāvokļa kontrolei un uzraudzībai, skaits	4	8	200,0%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160,0	149,84	93,7%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500,0	286,7	57,3%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos, %	16,0	14,9	101,3%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos, %	80,0	89,5	111,8%
Uzstādīto atjaunojamās energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16,0	35,6	222,2%
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,5	1,2	49,6%

⁴⁴ Saskaņā ar VIS datiem, kas matemātiski noapaļoti.

3. tabula. Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar netiešu pozitīvu ietekmi uz vidi⁴⁵

Aktivitātes uzraudzības rādītājs	Plāns	Izpilde	
	2007.-2013.	2015.	%
Papildus zinātnei piesaistīto un atbalstīto pilna darba laika ekvivalentu (PLE) strādājošo zinātnisko darbinieku skaits, t.sk. darba vietas nodrošinājums	1000	1037,9	103,8%
Pieaudzis studējošo īpatsvars inženierzinātņu, tehnoloģiju dabaszinātņu izglītības tematiskajās grupās (% no kopējā studējošo skaita)	18,6	39,1	210,2%
Pieaudzis zinātnē un pētniecībā strādājošo īpatsvars % no darbaspējīgo iedzīvotāju skaita valstī, %	1,0	0,92	92,0%
Samazinājies jauniešu skaits, kas pēc pamatskolas pamet izglītību (% no skolēnu skaita), %	2,0	4,9	-245,0%
Samazinājies vidējās izglītības absolventu skaits ar zemām vai ļoti zemām prasmēm dabaszinātnēs, matemātikā un svešvalodās (% no vidusskolas absolventu kopskaita)	21,0	23,8	96,4%
Pieaudzis jauniešu īpatsvars, kuriem ir vismaz vidējā izglītība (% no jauniešiem 20-24 gadu vecumā)	80,0	86,2	107,8%
Izglītojamo (7.-12. kl. audzēkņi), kas apgūst uzlabotās vispārējās izglītības programmas, īpatsvars pret kopējo izglītojamo skaitu 7.-12. klasē, %	60,0	100,0	166,7%
Vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu, kas pilnveidojuši savu kompetenci profesionālajā un vispārējā izglītībā, īpatsvars pret kopējo pedagogu skaitu, %	50,0	86,8	173,7%
Atbalstīto plānošanas reģionu un novadu pašvaldību skaits, kuros nodrošināta attīstības plānošanas kapacitātes stiprināšana, %	57,0	57,3	100,5%
Pieaudzis pieteikto starptautisko patentu skaits gadā	43	120	279,1%
Pieaudzis starptautiski atzītu publikāciju (tajā skaitā SCI) skaits gadā	800	955	119,4%
Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas	200	211	105,5%
Profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kas mācās modernos apstākļos (% no audzēkņu kopskaita tautsaimniecības attīstībai prioritārajās jomās)	80,0	84,8	106,1%
Augstākās izglītības iestāžu skaits, kurās modernizēta infrastruktūra un mācību aprīkojums	30	31	103,3%
Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skaits, kurās modernizēti dabaszinātņu kabineti	225	214	95,1%
Vispārējās vidējās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kuri mācās modernizētos dabaszinātņu kabinetos (% no audzēkņu kopskaita attiecīgajā gadā)	100,0	84,0	84,0%
Projektu skaits, kas sekmē pilsētvides atjaunošanu un/vai revitalizāciju, nodrošinot pilsētu ilgtspējīgu attīstību un uzlabojot to pievilcību	26	75	277,8%

⁴⁵ Saskaņā ar VIS datiem, kas matemātiski noapaļoti.